

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXII

Нови Сад, мај 1990
Број 5

САДРЖАЈ

ОДРЖАНА РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

- Поздравна реч Арна Вичића, потпредседника МУА
и Томислава Ђурђевића, председника Врховног суда Војводине
- Закључци и одлуке Скупштине

ОДРЖАНА СЕДНИЦА ПРЕДСЕДНИШТВА САВЕЗА РЕПУБЛИЧКИХ И ПОКРАЈИНСКИХ АДВОКАТСКИХ КОМОРА ЈУГОСЛАВИЈЕ У НОВОМ САДУ 19. IV 1990.

- Адам Бокрош Верона, председница Скупштине САП Војводине,
примила делегацију југословенских адвоката

АДВОКАТСКОЈ КОМОРИ ВОЈВОДИНЕ СПОМЕН-ПЛАКЕТА ЈЕРМЕНСКЕ СССР

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Естера Месарош — Ленарт Коста М. Месаровић	Правни основ усвојења Одлучивање о захтеву за накнаду трошкова парничног поступка

ПРИКАЗИ

Др Никола Воргић Милорад Ботић	Здравко Петровић: Накнада нематеријалне штете због повреде физичког интегритета личности Из необјављене књиге АДВОКАТУРА

ПРАВНА ПРАКСА

— Посебни прилог —

Др Никола Воргић	Предлог Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку и Закона о извршном поступку

АДВОКАТСКЕ ТАРИФЕ

САОПШТЕЊА

Указом Председништва СФРЈ бр. 64 од 12. јула 1988,
поводом 60-годишњице излажења,
„ГЛАСНИК” Адвокатске коморе Војводине
О Д Л И К О В А Н
Орденом заслуга за народ са сребрном звездом

CONTENTS

THE HELD REGULAR ANNUAL MEETING OF THE VOJVODINA LAW ASSOCIATION

- Welcoming speech by Arno Vičić, the vice president of the International Union of Lawyers, and Tomislav Đurđević, the president of the Vojvodina Supreme Court.
- Conclusions and decisions made at the meeting.

THE HELD CONFERENCE OF THE FEDERAL PRESIDENCY OF THE REPUBLIC AND PROVINCIAL LAW ASSOCIATIONS OF YUGOSLAVIA IN NOVI SAD, APRIL 19th, 1990.

- Adam Bokroš Verona, the president of the SAP Vojvodina Parliament, greeted the delegation of Yugoslav lawyers.

MEMORIAL PLAQUE OF THE ARMENIAN USSR FOR THE VOJVODINA LAW ASSOCIATION

ARTICLES AND DISCUSSIONS

Estera Mesaroš-Lenart	The Legal Basis for Adoption
Kosta M. Mesarović	Deciding Upon a Request for the Reimbursement of Court Expenses

REVIEWS

Dr Nikola Vorgić	Zdravko Petrović: Indemnity for Nonmaterial Damage to the Physical Integrity of an Individual From the unpublished book,
Milorad Botić	THE LEGAL PROFESSION

LAW PRACTICE

— Special Supplement —

Dr Nikola Vorgić	A Bill for the Amendment of the Law on Legal Proceedings and the Law on Enforcement Proceedings

LAWYERS' FEES

ANNOUNCEMENTS

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXII

Нови Сад, мај 1990

Број 5

СКУПШТИНА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Дана 21. априла 1990. године одржана је редовна годишња Скупштина Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду, којој је присуствовао велики број адвоката из целе Војводине и многи угледни гости.

Скупштину је отворио Рончевић Стеван, председник Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, адвокат у Новом Саду, поздрављајући присутне и госте да би потом Скупштина наставила рад избором радног Председништва и усвајањем предложеног дневног реда.

У радно Председништво су изабрани: Плачков Ђорђе — председник, адвокат у Новом Саду, и као чланови: Чутурило Станко, адвокат у Панчеву, Станисављевић Драгољуб, адвокат у Титовом Врбасу, Коста Николић, адвокат у Зрењанину, и Маја Гојковић, адвокат у Новом Саду.

Председник Управног одбора Рончевић Стеван поднео је извештај о раду органа Адвокатске коморе Војводине између две Скупштине, док је Вебер Ђорђе, секретар Управног одбора, говорио о условима рада у адвокатури на подручју САПВ, са посебним освртом на стопе доприноса и пореза, односно на укупна захватања из личног дохотка адвоката.

Члан Комисије за статутарна и нормативна акта АКВ Добросављевић Светозар, адвокат у Новом Саду, поднео је више предлога за измену Статута АКВ, а испред Комисије за прописе и правну праксу АКВ Вучевић Зоран, адвокат у Новом Саду, образложио је предлог за измену Закона о порезу на промет непокретности и иницијативу за измену предлога Закона о наслеђивању.

Извештај о завршном рачуну АКВ за 1989. годину и предлог финансијског плана за 1990. годину изнела је Јованка Марић, благајник Управног одбора АКВ.

Дискусија је обухватила многа актуелна питања адвокатуре у Војводини, како са гледишта рада, тако и са материјалног положаја адвокатуре. Посебно се инсистирало на уставности, законитости и правној држави. Пажњу је привукло излагање Вујин Милана, адвоката у Београду, секретара Адвокатске коморе Србије, који је присутне

уозна са садашњим положајем адвокатуре у Београду и СР Србији и заложено се за даљи развој адвокатуре као јавне службе у данашњим условима. Његов пледоаје је прихваћен са посебним одобравањем.

Учешће у дискусији су узели: Гутеша Илија, адвокат у Планишту, Коста Хаџи, адвокат у Новом Саду, Булатовић Радоња, адвокат у Новом Саду, Секел Јован, адвокат у Зрењанину, Боривој Јекић, адвокат у Новом Саду, Иванчевић Светозар, адвокат у Сечњу, Плачков Ђорђе, адвокат у Новом Саду, и Чутурило Станко, адвокат у Панчеву.

Скупштини су као гости присуствовали: Добо Илеш, секретар за правосудје и општу управу САПВ, Ђурђевић Томислав, председник Врховног суда Војводине, Нећак Стеван, покрајински јавни тужилац, Пилиповић Ђуро, председник Општинског суда у Новом Саду, Дорошки Ђорђе, јавни правобранилац Општине Нови Сад, Стокин Бранислав, заменик покрајинског јавног правобраниоца, Вичић Арно, потпредседник МУА, адвокат у Загребу, Крешимир Абел, адвокат у Загребу, Ступан Митја, адвокат у Љубљани, Жумер мр Аленка, адвокат у Љубљани, Грегуревић Николај, адвокат у Марибору, Пашић Екрем, адвокат у Тузли, и Милан Вујин, адвокат у Београду.

Поздраве и честитке Скупштини АКВ посебно су упутили Вичић Арно, потпредседник Међународне уније адвоката и испред Савеза републичких и покрајинских комора Југославије и Ђурђевић Томислав, председник Врховног суда Војводине у Новом Саду.

ВИЧИЋ АРНО, потпредседник Међународне уније адвоката:

Поштоване колегинице и поштоване колеге, изашао сам пред вас да вас поздравим у име Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије. Будући да је ваш председник заслужено остао и за ову годину председник те организације, а да њен потпредседник, председник хрватске Коморе Марио Кос, је службено спречен да буде заједно са вама. Поздрављам вас посебно још и у име Адвокатске коморе Босне и Херцеговине, Адвокатске коморе Црне Горе, Адвокатске коморе Хрватске, Одвјетне зборнице Словеније и Адвокатске коморе Србије. Разлог због чега вас не поздрављам у име Адвокатске коморе Косова и Адвокатске коморе Македоније је само у томе што њихови представници нису могли присуствовати јучерашњој седници Председништва па ми нису могли дати свој мандат. Поздрављам вас и особно у име потпредседника Савеза Марија Коса, а дозволите ми да вас поздравим и са своје стране.

Сви ми високо ценимо војвођанску адвокатуру. Особно мислим да је то једна од оних добро организованих, добро вођених комора, са добрим чланством који за мене представљају узор једне професионалне организације југословенских размера.

Ова ваша Скупштина није изборна, не бих рекао да је по свом садржају изнимна, али је вероватно изнимна по времену у којем се

одвија. Ми се налазимо у времену демократије, ако могу сликовито рећи – у времену рушења Берлинског зида. Рушењу Берлинског зида и рушењу многих препрека демократији помогли су, можда не највише, али у великој мери, адвокати.

Адвокати су по својој основи демократи. Адвокати су људи који воле своје ближње. И због тога ће њихов удео у рушењу свега што се супротставља демократији увек и свуда бити велик. Бројни су наши велики претходници који су постигли велике резултате у напретку и побољшању увјета за достојан живот човека. Наш задатак је ту такође велик.

На овој вашој скупштини било је речи о неким нерешеним материјалним питањима, па сам и ја доста тих проблема препознао. То су проблеми са којима се боримо на свим нашим паралелама, у свим нашим коморама. У појединим раздобљима та питања и ти проблеми заузимају мало другачији облик, али они су нажалост заједнички. Ја мислим да ћемо ми њих са временом превладати. Ми никада нећемо бити потпуно задовољни са постојећим решењима, а мислим да ћемо увек имати разлога да помало критизирамо и законодавца и онога који те законе проводи. Па и наше колеге судије и тужиоци, који вас овако лепо посећују и са вама сарађују тога ће морати бити свесни због тога што су адвокати, чак и онда када постигну своје циљеве и жеље за напретком, одмах се претворе у благу опозицију.

Наши поједини чланови ће постизати успехе за своје странке и у ово време када један интензиван процес друштвених промена наводи многе од нас да заузму политичке ставове. Нека то буде. Сватко треба да има своје истомишљенике а међу њима оне који ће заслуживати од својих странака највеће поверење. Међутим, адвокатске организације се не смеју политизирати. Оне морају остати независне да би сваком од својих чланова, путем својих чланова свим нашим актуелним и потенцијалним странкама могли гарантовати да ћемо ми за њих учинити уистини оно све што за њих учинити можемо. Адвокатуре мора бити, то кажу уставни дијелом света, то кажу процесни закони и многи други прописи, то захтева грађанство. Дакле, друштво мора створити увјете да адвокатура постоји. Друштво се око тога не трси много. Увјете ми мање или више осигуравамо сами. Ради се само о томе колико ћемо бити вешти да друштву, односно држави не дозволимо да нам сувише попује.

Због тога на крају вам, поред свих других успеха желим и финансијски успех, јер сиромашан адвокат није добар никоме, он је опасан држави, опасан је суду, опасан је противним странкама, властитој странци, а и самом себи.

Ја вам желим свако добро и уверавам вас да одвјетници и адвокати целе Југославије гледају у вас, да вас цене и да се веселе сваком вашем успеху.

БУРЂЕВИЋ ТОМИСЛАВ, председник Врховног суда Војводине:

Колегинице и колеге, заиста имам пријатну дужност и задовољство да вас у име правосудних органа Војводине поздравим и зажелим вам успешан рад.

Слушајући колегу Вичића како професионално, са изразитим смислом за лепо говорништво — што је иначе одлика доброг дела адвоката — надахнуто говори о проблемима и жељама, ја ћу вероватно бити мало хендикепиран јер чини ми се да таквог смисла за лепо говорништво немам. Но, прихватајући и добијајући ваш позив за ову Скупштину, који је упућен правосудним органима, схватили смо ово заиста тако као израз ваше добре воље за сарадњу са пре свега правосудним органима са којима сте ви а и ми из тих органа у свакодневном контакту.

Мислим, да не понављам оно што сам јуче био у прилици да на пријему у Скупштини Војводине, поводом овог вашег скупа, кажем. Заиста са задовољством могу да констатујем да војвођанска адвокатура има један изграђен стил рада, има једну традицију, има једну културу, има једно високо стручно знање које сигурно пружа могућност за остваривање добре заштите грађана у поступку пред државним органима уопште. Чини ми се колега је јуче рекао, нека ми допусти да га цитирам, да у вама држава има бесплатне контролоре рада државних, односно судских органа. Заиста, тако је то. И мислим да смо ми и до сада показивали довољно спремности да и даље сарађујемо. Ова Скупштина није сигурно прилика да на ту тему разговарамо управо у овој просторији и такве облике сарадње треба неговати и даље када се кроз организоване облике расправе по одређеним стручним питањима бавите и другим питањима, бити у прилици да разговарамо и превазиђемо одређене проблеме. Задовољство је било рецимо слушати расправу коју је организовала Комора једном приликом управо у овој просторији на тему: Ефикасност судског рада и допринос адвокатуре за убрзање судског рада. Према томе чини ми се да су прошла ваљда она времена када смо на адвокатуру гледали као на некакву опозицију, као на некакву страну са „оне стране барикада” којој је циљ да ствари минира, одуговлачи, отежава поступак и рад правосудних органа. Чини ми се да смо се у погледу интереса приближили да управо радећи брзо и ефикасно можемо штитити и општедруштвени интерес а исто тако и заштиту права странака уиме којих се ви појављујете пред судовима.

Заиста са задовољством ја могу констатовати да ми изразито ексцесних ситуација у односима са адвокатуром немамо, то је добро и такве односе треба неговати и даље развијати.

Посебно мислим треба нагласити потребу да се адвокатура обнавља младим људима, што је очигледно и присутно, и потребу за интензивним радом на праћењу и проучавању судских прописа и судске праксе, за развијање правне мисли, јер једино тако квалитетно можемо остваривати сви заједно посао који свакодневно обављамо.

Лично мислим да је добро и то што је ова адвокатура изградила читаву плејаду младих правника, школовала и оспособљавала за обављање тог или неког другог посла у струци. Присутно је одливање кадрова, истина засада више од суда према адвокатури, мање од адвокатури према суду. Можда је то и последица некакве одбојности која је некада постојала у односу према адвокатури, али мислим да се то у основи све више напушта, адвокатура добија заиста оно право место које треба и мора имати у друштву.

Ево да заиста не задржавам вашу пажњу, желимо вам успешан рад, нудимо, чини ми се сви државни и правосудни органи, у првом реду спремност за сарадњу, за расправе, за све оно што ће представљати радно наше ангажовање. Ово је ипак више протоколарно.

Доношењем одлука, које у усвојеном тексту објављујемо у овом броју, Скупштина је закључила рад. По завршетку рада Скупштине приређен је свечани ручак за адвокате и госте.

А. В.

ЗАКЉУЧЦИ РЕДОВНЕ ГОДИШЊЕ СКУПШТИНЕ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Адвокатска комора Војводине одржала је редовну годишњу Скупштину дана 21. априла 1990. године у Новом Саду. На Скупштини су донесени следећи закључци:

1) Прихваћен је извештај председника Управног одбора о раду органа Коморе између две скупштине.

2) Усвојен је Правилник о установљењу и додели повеља и плакета.

3) Усвојен је предлог за измену Статута Адвокатске коморе Војводине.

4) Усвојен је предлог Комисије за прописе и правну праксу за измену Закона о порезу на промет непокретности и подношење иницијативе за измену предлога Закона о наслеђивању.

5) Усвојен је завршни рачун Адвокатске коморе Војводине за 1989. годину.

6) Усвојен је финансијски план за 1990. годину.

У Новом Саду, 19. априла 1990. године одржана седница Председништва Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије.

АДВОКАТУРА МОРА ПОДСТИЦАТИ И ШТИТИТИ РАЂАЊЕ ПРОГРЕСИВНЕ МИСЛИ

— Адам Бокрош Верона, председница Скупштине САП Војводине примила делегацију југословенских адвоката, на челу са председником Савеза Стеваном Рончевићем.

Уз високе оцене за досадашње ангажовање и жеље да адвокатура и будуће даје значајан допринос настојањима у изграђивању правне државе, Адам Бокрош Верона, председница Скупштине САП Војводине примила је дана 19. априла 1990. делегацију југословенских адвоката, учесника седнице Председништва Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије, на челу са Стеваном Рончевићем, председником Савеза, и у свечаним одајама Скупштине приредила пријем.

Стеван Рончевић, председник Савеза и Управног одбора Адвокатске коморе Војводине упознао је Адам Бокрош Верону и представнике покрајинских правосудних органа, Илеша Добоа, покрајинског секретара за правосуђе и управу, Томислава Ђурђевића, председника Врховног суда Војводине, и Стевана Нећака, покрајинског јавног тужиоца, са досадашњим радом и традицијама Савеза, са чињеницом да југословенска адвокатура наступа јединствено и изван свих подела, да је увек чврсто стајала у одбрани човекових слобода и права, делујући уз човека и за човека, против свих врста притисака, да је окупљена и организована у Савезу постигла значајне резултате, те да је на седници од 19. априла одлучено да се октобра месеца 1990. године свечано обележи 60-годишњица постојања и организованог рада Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије. Домаћин ове свечаности биће Адвокатска комора Војводине.

Илеш Добо, Томислав Ђурђевић и Стеван Нећак изразили су задовољство досадашњом сарадњом правосудних органа и адвокатури, у настојању да се заједничким напорима јача законитост и уставност, да поступци буду ефикаснији, да се слабости брже отклањају.

Обраћајући се домаћинима овога скупа, уз речи захвалности на овако високом пријему, Арно Вичић, потпредседник Међународне уније адвоката, адвокат у Загребу, изнео је став да држава у адвокатури има бесплатну контролу рада управних и правосудних органа, да адвокатура може да се похвали подизањем најспособнијих кадрова који данас делују у правосуђу, те је изнео уверење да су прошла времена када је на адвокатуру гледано са „резервом” и, пре свега, као на немилу опозицију.

Делегацију је предводио Стеван Рончевић, председник Савеза, а у њеном саставу били су Екрем Пашић, представник Адвокатске коморе Босне и Херцеговине, Ђорђије Вујичић, представник Адвокатске коморе Црне Горе, Арно Вичић, потпредседник МУА, и Крешимир Абел, испред АК Хрватске, Митја Ступан и Николај Грегорич испред Одветничке зборнице Словеније, Милан Вујин, испред Адвокатске коморе Србије, Боривој Јекић, члан Председништва Савеза удружења правника Југославије, Милан Миковић, стални представник Савеза у Одбору за правосуђе Савезног већа Скупштине СФРЈ, и Мирослав Здјелар, главни и одговорни уредник „Гласника” Адвокатске коморе Војводине.

На седници Председништва Савеза размотрен је положај адвокатуре и њени задаци у вези са предстојећим изменама савезног Устава и савезног законодавства, те је закључено да још нема поузданих података у ком правцу и у којем дometу ће се ове промене одвијати, јер се тек очекује заседање Уставне комисије. Заузет је став да би администрација Савеза, када добије материјале и предлоге измена, требало да их достави свим коморама чланицама на разматрање, након чега би се доставили предлози, мишљења и сугестије.

Председник Савеза, Стеван Рончевић, заложиио се за оживљавање међусобне сарадње адвокатских комора и сарадње комора са Савезом, и у том правцу изнео мишљење да би свака комора требало обавезно да делегира своје представнике на Скупштине или друге значајне скупове у коморама—чланицама, јер на тај начин ова сарадња, сагледавањем међусобних проблема и могућностима да се они заједнички решавају, може донети конкретне и значајне резултате. На крају закључено је да коморе—чланице треба у својим програмима да разраде конкретне видове и начин сарадње.

Једногласно је закључено да се на одговарајући прикладан начин обележи 60-годишњица оснивања и рада Савеза. Договорено је да домаћин свечане седнице Председништва Савеза, на којој ће бити додељене Повеље југословенске адвокатури истакнутим адвокатима, који су на нарочит начин допринели развоју адвокатури и њеном угледу, буде Адвокатска комора Војводине. Као вероватни термин одржавања ове прославе одређен је 20. октобар 1990. године, а председ-

Амбасадор Совјетског Савеза у Југославији Вадим Логинов у Скупштини града Новог Сада уручио захвалнице грађанима и организацијама који су помогли да се ублаже последице земљотреса у Јерменији.

АДВОКАТСКОЈ КОМОРИ ВОЈВОДИНЕ СПОМЕН – ПЛАКЕТА ЈЕРМЕНСКЕ СССР

– У име оних којима је одато признање и захвалност за помоћ и солидарност захвалио се Стеван Рончевић, председник Управног одбора Адвокатске коморе Војводине.

Вадим Логинов, амбасадор СССР у Југославији, у Скупштини Новог Сада 12. априла 1990. године уручио је спомен – плакете грађанима и организацијама који су помогли да се ублаже последице катастрофалног земљотреса који је погодио Јерменију и јерменски народ.

Спомен – плакете Врховног савета и Министарског савета Јерменске СССР добили су професор др Милан Араницки, Адвокатска комора Војводине, Црвени крст Војводине, „Нива“, Основна школа „Јован Поповић“ из Новог Сада, „Нафтагас – промет“, „Енерго – изградња – јужна Бачка“.

У име оних којима је одата захвалност за помоћ и солидарност, која ће, како је рекао амбасадор Логинов, вечно остати записана у јерменској историји, захвалио се Стеван Рончевић, председник Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, следећим речима:

„Ваша екселенцијо амбасадоре,

У име грађана, којима су, иначе, упућене и намењене данас примљене захвалнице, ја се братски и пријатељски захваљујем.

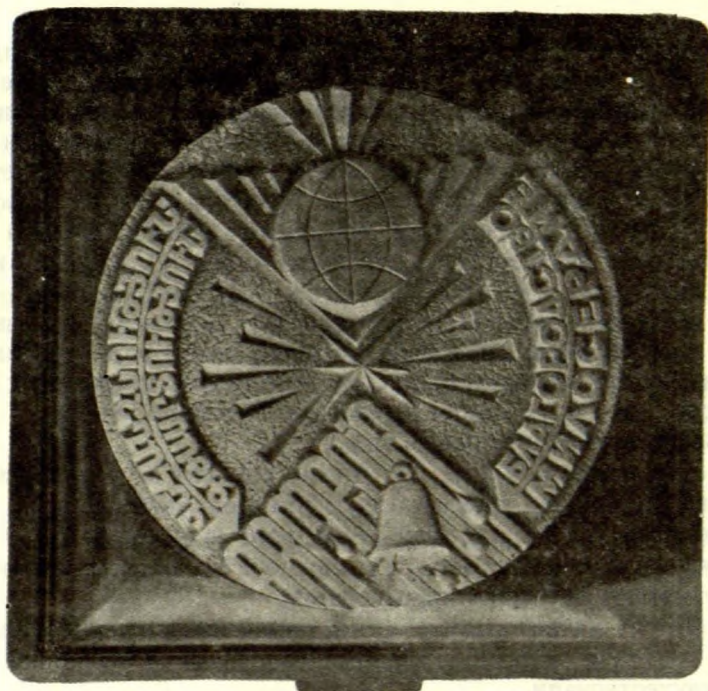
Страшни и разорни земљотрес, који је погодио Вашу Социјалистичку Републику Јерменију, уништио је безбројне животе и нанео огромну, немерљиву, материјалну штету.

У болу и жалости, које је трпео народ Ваше велике земље, због несреће која га је задесила, грађани Новог Сада су искрено и пријатељски саучествовали.

Наша помоћ која је после тога уследила, била је скромна, али, уверавам Вас, била је из срца.

Ми нисмо заборавили, нити ћемо икада заборавити да је Ваша велика земља, увек када су се сличне несреће догађале код нас: земљотрес у Скопљу, земљотрес у Црној Гори, земљотрес у Бања Луци, била међу првим земљама које су нам пружиле помоћ.

Та солидарност је трајна људска вредност. Њу треба неговати и развијати. Она пружа наду за наше заједнички – људско – боље сутра. Још једном хвала.”

Президиум Верховного Совета Армянской
Советской Социалистической Республики
от имени армянского народа выражает
благодарность и награждает

Коллегию адвокатов Воеводины

Памятной медалью Президиума
Верховного Совета Армянской ССР за
участие в оказании помощи пострадавшим
и ликвидации последствий
землетрясения

Указ Президиума Верховного Совета
Армянской ССР от 5 декабря 1989г.

Естера Месарош – Ленарт
судија за прекршаје, Кањижа

ПРАВНИ ОСНОВ УСВОЈЕЊА – НЕПРЕЦИЗНОСТИ И ТЕШКОЋЕ У ТУМАЧЕЊУ

Усвојење је у социолошком смислу прастара институција. Оно није плод цивилизације, већ његове корене можемо наћи у првобитној заједници, када још није постојало ни право ни правни поредак. У прилогу томе говори и пример из прошлог века, случај чувеног америчког археолога, адвоката и светског истраживача првобитног друштва, *Lewisa Henry* (1918–81), који је као бранилац Индијанаца био усвојен у индијанском племену Северне Америке, у племену Ирокеза и по усвојењу је добио име *Морган – Сокол*.

Усвојење је мењало свој значај у зависности од ступња друштвеног развоја. Генсови на нижем ступњу варварства нпр. усвојили су новог члана на место погинулог и тако многобројним адопцијама су јачали одбранбену способност а и колективну радну способност генса. У старом Риму све до владавине Диоклецијана усвојити се могао само одрастао мушкарац док жена не, јер она није могла бити носилац очинске власти. Установа усвојења није остављала трагове у феудализму, док у капитализму служи продужењу породице. После II светског рата значај усвојења се огледа првенствено у збрињавању великог броја деце, која су услед погибије родитеља остала без родитељског старања.

Данас усвојење као правна институција присутно је у упоредном праву држава свих континената света. Код нас у Југославији ова установа је нормирана у свим републикама и покрајинама. У Војводини у овој области примењује се Закон о усвојењу („Сл. лист САПВ” бр. 24/76), као *lex specialis*, који је ступио на снагу 22. 10. 1976. године.

Уводне одредбе Закона о усвојењу

Значај усвојења је регулисан већ у првом члану Закона. *Ex lege* усвојењем се између усвојиоца и усвојеника заснивају права и дужности

које постоје између родитеља и деце. Тиме је заправо законодавац изједначио однос који се заснива усвојењем са односом родитеља и деце. То је несумњиво најбољи начин заштите малолетника лишеног родитељског старања и свакако је у интересу незбринутог детета да му се путем усвојења обезбеди породични живот по могућности у потпуној породици. Закон разликује усвојење од потпуног усвојења, који престанком родитељства жели обезбедити споменути однос на свим релацијама родитељског права. Међутим у пракси није увек могуће применом Закона дословно остварити дух истог.

Закон је категоричан у томе да се усвојење може засновати само ако је у интересу детета. У последње време све је више родитеља који се изјашњавају да желе дати дете на усвојење из разлога остваривања породичне пензије или ради стицања станарског права. Породична пензија као и станарско право су у интересу усвојеника, међутим стицај истих путем усвојења је изигравање законских прописа, које не сме бити легализован институцијом усвојења и ако Закон о томе изричито не говори. Ови мотиви чак ако се за њих сазна после заснивања усвојења имају у бити основ за раскид усвојења, док код потпуног усвојења законодавац није предвидео санкцију у оваквим случајевима.

Усвојилац

С обзиром да се усвојењем заснива однос родитеља и деце Закон тражи одређене претпоставке које пружају гаранцију да ће усвојилац адекватно вршити родитељско право. Способност за усвојење цени се према члану 11. Закона, према којем активну адоптивну способност има онај ко није лишен родитељског права нити пословне способности, затим ко неће искористити положај усвојоца на штету усвојеника, и васпитаће га тако да буде користан члан социјалистичког друштва и на крају да не болује од болести која може довести у опасност здравље и живот усвојеника. Од лица са супротним атрибутима дакле не може се ни очекивати да ће усвојенику обезбедити нормалан физички, морални и интелектуални развитак, јер такво лице није способно не само према сопственој деци да врши функцију родитеља већ није способно ни да заступа своје личне и имовинске интересе. Из овог члана произилази и то да усвојилац може бити свако лице које је навршило 18 година и има пословну способност. Закон не предвиђа ни минималне ни максималне године старости за усвојење. Једино говори о томе да усвојити може лице које је старије од усвојеника најмање 18 година, а ако је усвојилац брачни друг родитеља усвојеника онда 15 година.

У односу на горњу границу старости Закон не садржи ограничења, међутим високе године старости су разлог за одбијање захтева за усвојење, с обзиром да таква лица одговарају по природи функцији деде и баке, који већ немају потребне снаге ни елан за одгој деце.

Јавља се и дилема како третирати лице у погледу активне адоптивне способности које је пре пунолетства закључило брак. Познато је да такве особе стичу пословну способност и закључењем брака сматрају се довољно зрелим и способним да подижу децу, међутим фактички по годинама живота она су још малолетна.

По Закону усвојити може и страни држављанин уз претходну сагласност покрајинског органа управе надлежног за послове социјалне заштите. У пракси органа старатељства јављају се за заснивање потпуног усвојења и брачни другови од којих је само један држављанин СФРЈ, а други пошто је страни држављанин не добија сагласност за исто, с обзиром да број потенцијалних југословенских усвојилаца је већи од броја деце подобне за усвојење. Разлог је разумљив, међутим овим уједно оспоравамо могућност потпуног усвојења нашим држављанима, који живе у тзв. мешовитим браковима.

Усвојеник

Усвојеник по Закону треба да има пасивну адоптивну способност, способност да буде усвојен. Такву способност може имати само лице до 18 година живота. Закон не ограничава доњу границу животног доба малолетника, према томе усвојеник може бити новорођенче. Наш Закон не познаје обавезни адоптивни период као ни Закон о браку и породичним односима СР Србије.

Такођер се јавља питање да ли се може усвојити малолетно дете, које је закључило брак, јер се по годинама старости сматра малолетним, међутим закључењем брака је стекло пословну способност.

У смислу члана 7. Закона једно лице не може бити усвојено од више лица. Једино брачни другови могу га заједнички усвојити или један брачни друг уз сагласност другог. Смисао ове одредбе је везан са чланом 1. Закона о усвојењу одн. са родитељским правом, које припада родитељима, а никако разним људима који међусобно немају никакве везе. Овај члан ствара и препреку за поново усвојење када би то можда било у интересу усвојеника, а уједно даје основа за неравноправни положај усвојеника у односу на рођено дете. Наиме потпуно усвојено дете после развода брака усвојиоца не може бити усвојено од стране будућег брачног друга усвојиоца као родитеља коме је поверено, пошто се потпуно усвојење не може раскинути, насупрот брачном детету које у таквом случају може бити усвојено. Обично после развода брака усвојилац, коме дете није поверено, индиферентан је у односу на усвојеника, не само што не удовољава својој обавези плаћања алиментације, и не контактира са њим, већ по сваку цену жели се ослободити од своје обавезе па и проналажењем природног родитеља у циљу враћања малолетника. Из овог разлога било би пожељно регулисати евентуалну могућност престанка усвојења уз таксативно набрајање услова или пак изричито регулисати могућност поновног усвојења, јер

искуство указује на то да формално усвојење без правог садржаја није у интересу усвојеника. Један од правних последица потпуног усвојења огледа се у третирању биолошког родитеља трећем лицу, који нема никаквих дужности а ни права према детету. Природни родитељ игром случаја ако се дете врати код њега чак има право да тужи усвојитеље за издржавање јер нема правни статус родитеља.

Ако полазимо од чињенице да је однос усвојења Закон изједначио са односом родитеља и деце онда смрћу једног усвојиоца усвојеник би могао бити усвојен од стране брачног друга преживелог усвојиоца као што и дете смрћу једног родитеља може бити усвојено од стране брачног друга преживелог родитеља. Међутим Закон изричито о овоме не говори а како усвојење не престаје смрћу усвојиоца а усвојеник не може бити усвојен од стране више лица настаје колизија у одредбама Закона, која доводи до закључка да положај усвојеника није увек једнак положају рођеног детета.

Поступак

Поступак усвојења почиње тиме да потенцијални усвојитељи или родитељ поднесе захтев органу старатељства ради усвојења детета одн. ради давања детета на усвојење. Месна надлежност органа старатељства равна се према пребивалишту одн. боравишту усвојеника. У последње време постаје правило да центри за социјални рад предају дете будућим усвојеницима заједно са документацијом уз инструкцију да се јављају центру за социјални рад по њиховом пребивалишту пред којим ће се усвојење закључити. Како је боравиште детета сада идентично са пребивалиштем усвојитеља орган старатељства по пребивалишту усвојитеља има месну надлежност за закључење усвојења, међутим овим путем долази до пребацивања у неку руку одговорности као и до непоштовања начела економичности и ефикасности управног поступка. Месецима се нпр. не спроводи брисање података о родитељима у матичне књиге рођених код потпуног усвојења, услед чега не могу усвојитељи добити здравствену књижицу за дете са својим подацима, као родитељима што нарушава принцип строге поверљивости потпуног усвојења.

У припремном поступку будући усвојиоци правно релевантне чињенице морају доказати изводом из матичне књиге венчаних, уверењем да није подигнута оптужница против њих, да нису лишени родитељског права, нити пословне способности, лекарским уверењем да су здрави и подобни за усвојење детета. Поред формалних претпоставки орган испитује путем социјалног радника, педагога и психолога и све остале правне релевантне околности као што су услови живота, економске, стамбене и породичне прилике, образовање, мотиви подобности за улогу родитеља—васпитача итд. Уколико нису испуњени законом предвиђени услови или усвојење није у интересу детета орган

старатељства одбиће захтев за заснивање усвојења решењем. Ако пак утврди да су испуњени услови заказаће рочиште за заснивање усвојења без доношења решења о дозвољавању заснивања усвојења.

Усвојење дакле заснива се пред органом старатељства сачињавањем записника. То је јавноправна исправа којом настаје усвојење. Записник садржи име и адресу усвојиоца и усвојеника, затим лично име усвојеника по усвојењу, ограничење или искључење наследног права усвојеника, проглашење усвојења заснованим и потпис учесника. За правољаност усвојења потребно је да се сачини записник и то пред органом старатељства који ће прогласити усвојење заснованим. Записник према томе има конститутивни карактер јер правни однос усвојења заснива се на записнику као строго формално правним актом. У судском поступку могло би се утврдити постојање записника о заснивању усвојења за случај нестанка или уништења, а не и само постојање фактичког односа усвојења. Поставља се међутим питање какав је правни карактер усвојења, да ли се оно може третирати уговором или актом органа управе.

Усвојење није облигациони однос с обзиром да заснивањем истог не настаје корелативна веза између родитеља и усвојиоца. Не само што се не стварају узajамна права и обавезе међу њима, већ су један за другог и анонимна, јер код потпуног усвојења родитељ не може присуствовати рочишту на којем се заснива усвојење, а код непотпуног усвојења присутност родитеља није обавезна.

Са друге стране записник не може се третирати актом органа управе имајући у виду да се управни поступак по правилу оконча решењем, поравнањем или закључком, а ни у ком случају записником, који је само доказ које радње је орган управе преузео у поступку у конкретной управној ствари.

Надаље усвојење је важна статусна промена која се уноси у случају непотпуног усвојења као забележба у матичну књигу рођених за усвојеника и то на основу записника о заснивању усвојења, док у случају потпуног усвојења на основу извештаја којег орган старатељства доставља матичару. Међутим ни записник ни извештај није управни акт и нема обавезујућу правну снагу.

За заснивање усвојења у односу на дете које је старије од 10 година потребна је и његова сагласност. У пракси је било случајева да су усвојиоци одбили довођење детета у орган старатељства ради давања изјаве у вези претварања непотпуног у потпуно усвојење. Поводом жалбе на негативно решење органа старатељства другог степени орган је стао на становиште да се формално удовољи члану 4. Закона дозвољавањем потписивања усвојеника на празну хартију, која ће се накнадно испунити са неопходном сагласношћу. Бланко сагласност је међутим основ за ништавост усвојења, што је другог степени орган изоставио из вида. Чак и онда ако би усвојење очито било у интересу малолетника и ако би његови родитељи дали сагласност за усвојење без сагласности детета старијег од 10 година усвојење не би могло настати или би било ништаво.

Закон не спомиње ни случај болесног детета одн. ко ће у тим приликама дати сагласност у име детета, које није способно да изрази своју жељу. Из члана 4. Закона произилази претпоставка да је оно дете подобно за усвојење које је здраво, али Закон категорично не искључује могућност усвојења болесног детета. Усвојеник је законски наследник усвојиоца уколико га он не искључи или не ограничава у наследном праву. Не би се могло оспорити наследно право усвојеника ни у случају да записник ништа не садржи у погледу истог, с једне стране због тога што се усвојењем ствара однос који постоји између родитеља и деце, а како су деца законски наследници својих родитеља, тако аналогно и усвојеник је законски наследник усвојиоца, а са друге стране због изричите законске регулативе, која даје могућност усвојиоцу да ограничи или искључи из наслеђа усвојеника. Из овога даље произилази да ограничити или искључити из наследства може се а ргіог онај ко има право наслеђа. Наследно право најчешће мотивише усвојиоца да после развода брака тражи раскид усвојења, мада се касније и тестаментом а и отуђењем имовине може искључити, ограничити или пак лишити наследног права усвојеника као и своје остале законске наследнике.

Ех lege непотпуним усвојењем не престају односи сродства и права и обавезе усвојеника и његових крвних сродника. Из овога следи да после усвојења не гаси се аутоматски обавеза родитеља да доприноси издржавању детета, ова његова дужност једино онда мирује уколико усвојиоци не рефлектују на то. А у случају захтева родитеља за регулисање личног контакта са дететом, које је усвојено, орган старатељства не би могао донети негативно решење са образложењем да је дете усвојено.

Престанак усвојења

Орган старатељства штити интерес малолетника по службеној дужности те одобрава раскид усвојења уколико је то једино корисно решење за малолетника. Када је усвојеник пунолетан и сагласан са раскидом усвојења орган старатељства раскида исто не улазећи детаљно у разлоге, јер су исти правно ирелевантни. Ако полазимо од стварне надлежности органа старатељства, који одлучује у име малолетних лица и лица лишених пословне способности, онда раскид усвојења после стицања пословне способности усвојеника треба да је у компетенцији суда а не органа старатељства.

По члану 26. Закона орган старатељства може из оправданих разлога одредити решењем о раскиду усвојења усвојенику издржавање до пунолетства на терет усвојиоца. Дакле допринос у корист усвојеника орган старатељства може одредити само док је он малолетан без обзира на то да ли се налази на школовању или нема средства за живот. Стицањем пунолетства значи предметно право може остварити једино у судском поступку. Овде се нужно јавља питање да ли је пунолетан усвојеник после раскида усвојења обавезан издржавати усвојиоца. Закон

о усвојењу изричито не предвиђа ову обавезу, међутим ако је изједначио однос усвојења са односом родитеља и деце онда би усвојеник био дужан да доприноси издржавању усвојитеља, који су њега отхранили и оспособили за самосталан живот и то сразмерно његовим имовинским могућностима и потребама усвојиоца.

Потпуно усвојење се не може раскинути. Закон предвиђа ништавост потпуног усвојења ако нису испуњени законом предвиђени услови, али не садржи санкцију у случају да се после закључења потпуног усвојења долази до лишавања родитељског права, или пословне способности усвојиоца, или настаје болест која угрожава живот и здравље усвојеника. У тим приликама преузимају се оне законске мере које се преузимају и према родитељу у истим условима. Није регулисано ни питање када после потпуног усвојења усвојиоци умру и усвојеник остане у тешкој ситуацији да ли га је онда могуће дати на поновно усвојење имајући у виду да Закон не дефинише могућност да неко буде више пута усвојен.

Закон изричито не нормира ни питање обезбеђења службене тајне када родитељ који је дао сагласност за потпуно усвојење и после заснивања тражи дете назад. Орган старатељства ће свакако одбити такав захтев као што ће и жалбу одбити другостепени орган међутим, у случају покретања управног спора, списи се достављају суду где тужитељ има право увида у предмет и на тај се начин и пре окончања поступка строго поверљива тајност повређује без обзира на исход спора.

У овом реферату изнете су само неке дилеме које су се у пракси органа старатељства у Суботици појавиле приликом примењивања Закона о усвојењу и које су основ за размишљање у правцу отклањања правних празнина у постојећем *lex specialisu*.

Коста М. Месаровић

адвокат у Београду

ОДЛУЧИВАЊЕ О ЗАХТЕВУ ЗА НАКНАДУ ТРОШКОВА ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

Накнада материјалних издатака учињених поводом вођења парнице радом суда, странака и других учесника у поступку регулисана је одредбама Закона о парничном поступку о трошковима парничног поступка. То је институција коју закон изричито помиње у својим одредбама и чак наводи случајеве у којима ће се и како примењивати. Па ипак, код његове примене има још увек доста нејасноћа и спорних питања. Једно од таквих је несумњиво и питање одлучивања о обавези накнаде ових трошкова.

Парнични трошкови дефинисани су у Закону као и издаци учињени у току и поводом парнице. Појам ових трошкова је веома широко одређен. Он обухвата издатке за судске таксе, за извођења доказа, за награду пуномоћника и вештака, трошкове о постављању привременог стараоца и др.

У току парнице свака странка сноси трошкове које је проузроковала својим радњама. Трошкове које странка плаћа за време вођења парнице представља терет који странка преузима на себе у свом сопственом интересу. Док накнада ових трошкова, које једна странка по окончању парнице плаћа противној странци, има карактер обавезе.

О захтеву за досуђивање парничних трошкова и ако он представља споредни материјално правни захтев странке, Суд одлучује без расправљања. Али да би дошао у могућност да о парничним трошковима уопште одлучује мора постојати одређен захтев странке. Суд о овоме, као и по другим споредним захтевима, не одлучује без захтева странке. Овај захтев мора бити опредељен. У супротности, у новчаном износу тражена накнада може бити неоснована због посебних прописа.

Није опредељен захтев, ако странка у записнику каже да тражи све трошкове спора, без навођења за које парничне радње тражи накнаду.

Када је пуномоћник странке адвокат, његова изјава у завршној речи да тражи трошкове, мора бити опредељена у трошковнику који прилаже. Ако је пак, у захтеву за признање трошкова пуномоћник навео да тражи само трошкове у висини судске таксе и за награду за заступање по адвокатској тарифи, не може се узети да је овај захтев неопредељен, ако се из списка може утврдити које је све парничне радње предузимао за странку које му по Адвокатској тарифи дају право на награду, а њихов износ је иначе одређен.

Странка је дужна да свој опредељени захтев наведе најдоцније до завршетка расправе која је претходила одлучивању о трошковима.

Ако до закључења главне расправе странка није ставила захтев за накнаду парничних трошкова, па о тим трошковима првостепени Суд није одлучивао, не може она захтев за накнаду тих трошкова стављати у наставку поступка након што је првостепена пресуда поводом жалбе противне странке укинута. У погледу тих трошкова првостепена пресуда је постала правоснажна.

Изузетак од правила да се захтев за парничне трошкове мора ставити најдоцније до завршетка расправљања, које претходи одлучивању, Закон предвиђа само у два случаја. Ако је дошло до повлачења тужбе или одустанка од правног лека ван расправе, тј. ако је странка о томе обавестила суд у писменом поднеску, њен противник мора свој захтев за накнаду трошкова тражити у року од петнаест дана по пријему обавештења. Ово је преклузивни процесно-правни рок и суд га не може продужити.

О захтеву за накнаду трошкова поступка Суд ће одлучити у пресуди или решењу којим се окончава поступак пред тим судом.

У случају објављивања пресуде или решења којим се налаже накнада трошкова, Суд може одлучити да ће се износ трошкова одредити у писменом отпракку пресуде, односно решења. У току поступка суд ће посебним решењем одлучити о накнади трошкова само кад ово право не зависи од одлуке о главној ствари.

У делимичној пресуди или међупресуди суд може изрећи да се одлука о трошковима оставља за доцнију пресуду (чл. 165 ЗПП).

У делимичној пресуди, суд ће по правилу, питања трошкова парничног поступка за део захтева који је расправљен, оставити за каснију (*коначну*) одлуку по преосталом захтеву. Међутим, странке су дужне да поставе захтев за трошкове парничног поступка настале до доношења делимичне пресуде, приликом завршетка расправљања о тужбеном захтеву по делимичној пресуди. Захтев мора бити поднет у смислу чл. 164 Закона о парничном поступку, те ако се пропусти рок, не може се више истаћи.

У међупресуди, суд може одлучити одмах и о парничним трошковима, под условом да су захтеви стављени у смислу чл. 164 ЗПП, ако оцени да ће, с обзиром на неоснованост захтева бити решено и питање парничних трошкова.

Суд може одлучити да се о постављеном захтеву за накнаду трошкова реши каснијом одлуком о висини захтева.

Може се догодити да због укидања делимичне пресуде одлука о преосталом захтеву буде правоснажна. Суд ће у коначној одлуци одмерити трошкове странкама, према успеху у делимичном захтеву, накнадно.

При одлучивању који ће се трошкови странци накнадити Суд ће узети у обзир само оне трошкове који су били потребни за вођење парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о њиховој висини одлучује суд оцењујући брижљиво све околности случаја (чл. 153. ст. 1. ЗПП). По правилу, суд ће бити у могућности да оцени да ли су трошкови били сврсисходни, кад добије опредељени захтев странака.

Непотребне, излишне и несврсисходне трошкове који нису били нужни за вођење парнице, суд неће признати странци.

Суд ће износ трошкова заступања преко пуномоћника који је адвокат, одмерити према адвокатској тарифи места предузете радње, односно према седишту суда. Награда исплаћена по адвокатској тарифи уз извесна ограничења увек представља потребне (неопходне) трошкове који се признају странци.

Суд неће признати странци као нужне трошкове када је ангажовала више адвоката, а сложеност или обимност предмета то није захтевала, или кад је странка ангажовала адвоката ван седишта суда (осим ако адвоката у седишту суда нема).

Кад су прописане и друге накнаде, на пример, за долазак сведока и вештака, суд ће ове трошкове признати странци у висини која је прописана.

Одлуку о одмеривању трошкова парничног поступка суд уноси у изреку пресуде, односно решења (код сметања поседа, одбачаја тужбе и др.).

Против одлуке о трошковима донете од стране суда првог степена дозвољена је жалба.

Жалбом против пресуде може се нападати и одлука о главној ствари као и одлука о парничним трошковима. Кад се напада само одлука о парничним трошковима, онда се има сматрати да је то жалба против решења о парничним трошковима садржана у изреци пресуде. У таквом случају, другостепени суд ће поступити у складу са одредбама члана 378. ЗПП.

Нападати жалбом пресуду у целости сматра се као и нападати одлуку о трошковима парничног поступка. Другостепени суд ће у таквом случају одлучити једном одлуком о побијаној пресуди.

На исти начин другостепени ће суд одлучити и кад обе странке нападну исту пресуду, без обзира што је једна напада само у погледу одлуке о парничним трошковима, а друга у погледу одлуке о главној ствари.

Кад другостепени суд одбаци жалбу или је одбије као неосновану, у својој одлуци (решењу односно пресуди), мора одлучити и о трошковима другостепеног поступка ако су они захтевани.

Када је пак одлука првостепеног суда преиначена, одлуком другостепеног суда одлучује се о трошковима целог поступка. Слична овлашћења има и ревизијски суд (чл. 394. и 395. ЗПП), односно Савезни суд.

Када другостепени суд по правном леку укине одлуку нижег суда и предмет врати на поновно суђење, оставиће да о трошковима поступка по правном леку реши нижи суд у коначној одлуци о главној ствари и о трошковима целог поступка.

Најзад, ако другостепени суд делимично одбије жалбу и потврди првостепену одлуку, односно исту преиначи у једном делу, а у преосталим деловима врати првостепеном суду на поновно суђење, може одлучити да о трошковима целог поступка, па и у овом правном леку нижи суд реши у својој коначној одлуци.

Ревизија није дозвољена против решења другостепеног суда којом је одлучено о парничним трошковима ако се не побија и одлука о главној ствари (Решење Савезног суда ГЗС 16/85).

Парнични трошкови, по којима одлучује другостепени суд уређени су процесним одредбама члана 129. и 167. ЗПП, што и опредељује карактер ове одлуке.

Захтев за накнаду трошкова поступка је увек споредно тражење, условљено предузимање процесних радњи за остваривање главног захтева и успехом у спору поводом главног захтева, па при испитивању саме одлуке о трошковима поступка не може имати утицаја на одлуку о предмету због кога се спор водио. Стога се против решења другостепеног суда о трошковима парничног поступка ревизија не може изјавити, а само ако се ревизијом побија одлука о тужбеном захтеву преиспитује се и одлука о трошковима поступка, јер зависи од одлуке о главној ствари.

ЛИТЕРАТУРА

1. Др Срећко Цуља – др Синиша Трива: Коментар Закона о парничном поступку, НИП „Народне новине”, Загреб, 1957.
2. Др Александар Маркићевић: Коментар Закона о парничном поступку, НИП „Export pres”, Београд, 1977.
3. Др Боривоје Познић: Грађанско процесно право, XI допуњено издање, „Савремена администрација”, Београд, 1989.
4. Милка Јанковић и др.: Коментар Закона о парничном поступку, III издање, „Савремена администрација”, Београд, 1990.

ПРИКАЗИ

Здравко Петровић: „НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ЗБОГ ПОВРЕДЕ ФИЗИЧКОГ ИНТЕГРИТЕТА ЛИЧНОСТИ”

Наша научна и стручна јавност обogaћена је монографијом Здравка М. Петровића под насловом *Накнада нематеријалне штете због повреде физичког интегритета личности*, издата у Сарајеву с почетка 1990. године, у издању Новинско-издавачке организације Службени лист СР БиХ. Књига има 177 страна, која поред увода и поговора, у два дела (први у VII, други у VIII глава) садржи (обрађује) материју накнаде нематеријалне штете због повреде права личности на физички интегритет.

У првом делу књиге се на систематски начин излажу најважнији општи проблеми нематеријалне штете, да би у другом (на један продубљен начин) била дата анализа текстова и судске праксе.

Свестан чињенице да је свака деоба врста штете релативна, аутор је већ у првој глави (посвећеној појму нематеријалне штете) извршио покушај разграничења материјалне и нематеријалне штете. Полазећи од повређеног добра, аутор ће стати начелно на становиште да се о нематеријалној штети ради онда ако је противправном радњом повређено неко нематеријално добро оштећеног, што ће у доцнијој анализи дефинисати као право личности. Другим речима, по схватању аутора „нематеријалну штету представља штета која је причињена личности, и која се састоји у повреди личних права”.

У даљој анализи (глава друга) аутор ће одлучно одбацити тзв. негативне теорије (које су, под утицајем совјетског законодавства и доктрине доминирале овим питањем у нашој пракси непосредно после рата), уз анализу оба њена главна аргумента. Прво, да се повреда нематеријалних права не може изразити у новцу. И, друго: да би новчана накнада нематеријалне штете значила деградацију личних добара човека, те да је стога она неморална. Аутор ће истаћи да су оба ова аргумента неоснована, ако се пође од сатисфакционе сврхе новчане накнаде нематеријалне штете. Позива се, између осталог, при томе на Kohlera и његову мисао „Али о томе се не ради да се уживање живота, части и слободе прода или да се жртвује за новац, него да су ова добра претрпела противправну повреду; да је због тога наступио поремећај душевне равнотеже и да се мора покушати унети у повређену душу један позитиван осећај, који ће барем делимично поправити претрпљену повреду”.

Суштину ствари аутор налази у ставу, да је накнада нематеријалне штете у томе да омогући оштећеном да прибави себи неко задовољство које ће му омогућити да заборави на патње које су му проузроковане.

Прелазећи у трећој глави на питање правне природе накнаде нематеријалне штете, аутор ће стати на становиште да сврха накнаде нематеријалне штете није и не може да буде кажњавање штетника. Ослања се при томе на чињеницу да је уклањање казне из приватног права тековина цивилизацијског развоја и да се накнада штете, током времена, у свим аспектима ослободила казних елемената. Због тога, уз подробнију анализу других момената и аргумената, не прихвата теорију приватне казне.

Полазећи од оштећеника (а не штетника као теорија приватне казне) ближа је по њему суштини ствари теорија репарације. Ова теорија стоји на становишту да је накнада нематеријалне штете, у својој основи и суштини, репарација, уз одређене модалитете. Наиме: „нема сумње да се оштећеном не може „избрисати“ бол који је претрпио. Оно што је могуће, јесте да му се пружи могућност да себи прибави неко задовољство које ће му на најбољи начин помоћи да надомести претрпљени губитак. Такво што је могуће само новцем, као општим средством замене”, при чему новац није цена за повређено право.

Аутор се при свему томе позива на Iheringa и његову мисао да је новчана осуда за неимовинске интересе у рукама римског *index*-а имала тројаку функцију: функцију еквиваленције, функцију казне и функцију задовољења. Ова последња се, по наводима аутора, састојала у томе да је судија тужитељу због правне повреде, коју му је нанео тужени, досуђивао извесну своту новца, али не као еквивалент у економском смислу, него као задовољење за његов повређени осећај.

Аутор је мишљења да је у судској пракси југословенских судова прихваћена теорија репарације.

У даљој анализи правне природе накнаде нематеријалне штете аутор је размотрио и теорију симболичке функције. Позвао се при том на део француске теорије и схватање да накнада нематеријалне штете иде у смеру афирмације повређеног добра, а не за тим да се оштећеном пружи сатисфакција. Истиче при том два момента одлучна за ову теорију. Прво, да се ни један правни однос не сме оставити без санкције. И, друго, да се новцем не могу компензирати моралне повреде и да се за то накнади даје само симболично значење (један франак, један долар итд.).

По мишљењу аутора теорија симболичне функције није од општег значаја.

На крају ове главе аутор ће размотрити и теорију (виктимологије) да је новчана накнада нематеријалне штете алтернатива кривичној санкцији (казни затвора), са закључком да се решење проблема накнаде штете жртви кривичног дела не може тражити у оквиру кривичног, већ искључиво грађанског права.

У глави IV аутор је обрадио новчану накнаду нематеријалне штете у упоредном праву с посебним освртом на француско, немачко, швајцарско и англо-америчко право.

Сходно свом уводном ставу, аутор је посебно размотрио (глава V) права на физички интегритет као права личности, што је на неки начин и централно место излагања у првом делу књиге.

У анализи заштите личности у римском праву, аутор је мишљења да се досуђена накнада у римском праву не може сматрати накнадом у грађанско-правном смислу (иако је пружала задовољење оштећеном без обзира на

заштиту имовинске штете) због тога што је тужба у првом реду ишла затим да се штетник казни за понашање противно праву, а не да оштећени добије накнаду за претрпљену штету.

Аутор налази да се претече учења о правима личности јављају у XVI веку, када се, по његовом мишљењу, јавља теорија о правима личности као власти и праву на себи самоме (*potestas et ius in se ipsum*).

У прегледу претеча учења о правима личности, нотирао је најпре, дело шпанског правника Baldassara Gomezа de Amescua te Huga Donellus-a, Huga Grotius-a („*De iure bellii ac pacis*“, Samuel-a Pufendorf и Christian Wolff-a). Поменуће посебно Канта и његову мисао да је слобода једино природно право, које човеку припада ради тога што је човек а да је личност оно што има самосазнање о бројним идентитетима себи самога у различитим временима. Другим речима, да је идентитет личности у крајњој линији у „самоспознаји“. Додаје томе тезу Канта о личности изражену у ставу да је личност „онај субјект чије су радње способне за урачунавање. Морална личност није дакле, ништа друго него слобода умног бића под моралним законима..., из чега онда следи да особа није подвргнута никаквим другим законима које себи сама даје (или сама или бар истодобно са другима)“. Управо је Кант, по мишљењу аутора, својим учењем о човеку ударио темељ на коме ће се развити модерна теорија о правима личности.

У осврту на теорије о правима личности у XIX веку аутор ће, између осталих, споменути ставове К. Gareis-a и J. Kohler, посебно O. Gierke-a који уврштава права личности у систем грађанског права, истичући њихов субјективни и апсолутни карактер.

Поменуће аутор и бројне противнике права личности, посебно F. Savigny који сматра да не може постојати на „човековом телу, удовима и духовним добрима“ неко право слично праву својине. Исто тако и мишљење J. Unger-a према чијем мишљењу се код нпр. права на слободу, права на уважавање личности, ради о правним способностима и стањима „које за собом повлаче неке правне последице“.

Разматрајући права личности и њихову класификацију, аутор неће прихватити схватање да су права личности природна права и истиче да се она историјски развијају и мењају. Сматра да права личности иначе спадају у категорију апсолутних субјективних права, како их схвата и југословенска правна теорија. Дотиче и питање, дилему: да ли је реч о једном јединственом и сложеном праву или више права. Полазећи од тога да су права личности права неимовинског карактера неодвојиво везана за човекову личност, аутор истиче више њихових битних карактеристика. Посебно да су права личности непреносива и да су апсолутна односно, да делују *erga omnes*. Осим права личности која штите морални интегритет, права личности настају рођењем, а гасе се смрћу титулара. На правима личности није могуће провести извршење „јер грађанско право познаје само имовинску санкцију“.

Сумњајући у целисходност сваке класификације права личности, аутор је извршио подробнију анализу права на физички интегритет. По њему права на физички интегритет обухватају у себи више права, која имају заједничку карактеристику — човекову физичку егзистенцију. То су право на живот, право на телесни интегритет, право на душевни интегритет и право на слободу.

Разликујући права личности и људска права, аутор истиче да је право на живот основно право личности, али и основно људско право. Оно обухвата не само право индивидуалности физичког и биолошког бића

човека, већ и право на живот достојан човека, које се у вишем облику изражава као право на срећу, а у највишем као право на квалитетан живот.

Сваки човек има, даље, право на недодирљивост свога тела, следствено чему је сваки захват мимо човекове воље који је, усмерен према телесном интегритету, недозвољен.

У том комплексу питања посебно се расправља о хируршким захватима, трансплантацији делова човековог тела, пресађивању органа, повреде телесног интегритета у спорту, те проблеми кастрације и стерилизације, као и прекида трудноће.

У одељку о праву на психички интегритет, истиче се питање односно став да психички интегритет треба да буде самосталан објект заштите, иако је веома тешко прецизно одредити садржај права на психички интегритет. Оно је, наиме, омеђено другим правима личности, па је питање да ли се може говорити о повреди права на психички интегритет када је дошло до повреде неког другог права личности, а које је за последицу имало и повреду психичког интегритета. Сматра се да у оквиру права на психички интегритет свакако спада заштита психијатријских болесника. Поред тога и: повреде афекције због смрти или тешког инвалидитета блиског лица, као и повреда пијетета умрлог лица.

Најзад се овде третира и право на слободу, као право личности чији је садржај веома споран. Наиме, у теорији се ово право третира у оквиру права на телесни интегритет или се издваја као посебно право, изражено најчешће кроз отсућност принуде у оквирима правног поретка. Идеје се крећу од овлашћења правног субјекта да се понаша онако како му одговара, у оквиру правног поретка, до отсућности од противправно изречене санкције лишења слободе. Овде се даје и анализа *Magna charta libertatum* и излаже *Habeas corpus act*.

У глави VI и VII аутор излаже питања и проблеме везане за спречавање и поправљање штете и говори о облицима накнаде нематеријалне штете, као и о општим условима за остварење права на новчану накнаду нематеријалне штете.

У другом делу књиге, како је речено, се на један продубљен начин даје анализа текстова и судске праксе за правно признате облике нематеријалне штете у нашем праву. Тежиште излагања је на новчаној „накнади“ нематеријалне штете, у битним материјалноправним, а делом и у процесноправним аспектима. Посебну пажњу је при том аутор обратио проблемима уступања и наслеђивања накнаде нематеријалне штете, проблемима застаре, као и актуелна питања утицаја инфлације. Доста мало пажње је посвећено нематеријалним облицима нематеријалне штете (опозив увреде, јавно извињење итд.).

Аутор ће закључити да је ЗОО релативно рестриктиван и истаћи мишљење да је потребно закон новелирати одредбом „која би допуштала да се оштећеном досуди новчана накнада нематеријалне штете у случају повреде права личности и када таква повреда није проузроковала код оштећеног физичке или душевне болове или страх, а када околности случаја оправдавају досуђивање правичне новчане накнаде”.

Наравно да на ограниченом простору једног приказа није могуће дати дубљу научну и стручну анализу и оцену ове књиге. Уместо тога наводи се оцена рецензента проф. др Алда Радловића, дата у поговору *in extenso*:

„Аутор Здравко М. Петровић — излажући проблем нематеријалне штете, њене накнаде и права личности — води читаоце свог рада кроз читаво богатство историјске и актуелне литературе у овој области, кроз стара и

позитивна компаративна и домаћа законодавна рјешења, а такођер и кроз судску праксу (прије свега домаћу), која је прави индикатор за сва достигнућа, сва рјешења али и сва лутања у овим питањима.

У том смислу овај рад представља драгоцјен допринос југословенској грађанскоправној знаности, те се као такав може препоручити студентима, практичарима и теоретичарима, свима који на било који начин долазе у додицај са нематеријалном штетом и правима личности”.

Проф. др Никола Воргић

DR FLOP ADAMOVIĆ
(1912 - 1983)

Милорад Ботић: АДВОКАТУРА

— огледи, есеји, скице за биографију, медаљони
(у припреми за штампу)

Др ФЕДОР АДАМОВИЋ
(1903—1983)

Федор Адамовић рођен је у Новом Саду 22. септембра 1903. у угледној и имућној породици Адамовића. Отац му Стеван био је адвокат, касније дугогодишњи председник Адвокатске коморе у Новом Саду. Основну школу и гимназију учио је у Новом Саду. Матурирао 1921. године. Право изучавао у Бечу и Загребу, да би дипломирао у Загребу, 1925, а стекао степен доктора права 1926. године.

Адвокатско-приправничку праксу обављао у Новом Саду, а адвокатски испит положио у Новом Саду, 1929. Адвокатску канцеларију отвара у Новом Саду 1929, ступивши у ортаклук са оцем др Стеваном и братом др Александром—Сашом. Ова ортачка канцеларија успешно ради све до рата — 6. априла 1941. Била је једна од најразвијенијих и најугледнијих адвокатских канцеларија у Југославији тога времена, са развијеним међународним пословним односима. Бавила се претежно цивилом, трговачким, банкарским и берзанским споровима пред судовима и арбитражом.

Окупаторске власти су ускратиле вођење адвокатуре Федору Адамовићу. После ослобођења Федор је одмах отпочео са радом али сада у индивидуалној канцеларији. Отац др Стеван је умро 1945, а брат др Александар—Саша се склонио у САД. И ако се Федор никада није бавио политиком, нити било чим другим што није адвокатура, доспео је пред народни суд због сарадње са окупаторима. Новосадска електрична централа (амерички капитал) снабдевала је струјом град за време окупације а и привреду разуме се, као што су радила и друга привредна предузећа у којима су Адамовићи имали већи број акција, били на управи, или водили послове. Окупаторске власти поставиле су одмах своје комесаре и подвргли их ратном режиму. Најмање је шта могао учинити Федор Адамовић да се њихова употреба од стране окупатора спречи. Тек, Окружни народни суд у Новом Саду осудио је др Федора Адамовића због привредне сарадње с окупатором на 11 месеци затвора с принудним радом (конфискација). Тешко је ово пало Федору, који није имао слуха за револуционарно право. Издржао је своју казну. По изласку из затвора Федор води правне послове разних градских комуналних преду-

зећа (Четкара, Градска чистоћа и др.), предано и савесно као да се ради о сложеним берзанским проблемима. Другачије није знао и није могао. Примљен је поново у адвокатуру 1951. године, коју води све до пензионисања 1979. Иако од пореских органа прекомерно опорезиван, од органа пред којима је морао поступати често нерадо приман, некад и шиканиран, Федор је упорно остајао у адвокатури и то и у већ поодмаклом добу живота. Био је духовно и телесно здрав човек, радан и тако рећи оптерећен љубављу за адвокатски позив. Водио је порекло од цинцарских досељеника, који су радом и прилагођавањем стекли иметке у Новом Саду и постали угледни грађани. Ови су гоњени судбином морали а и знали, да више пута у свом животу отпочну заснивање новог дома и стицање имовине.

Од богатства Адамовића остао је др Федору спрат (стан и канцеларија) у Новом Саду, Јеврејска бр. 2. Лепа грађанска кућа из XIX века (некад власништво књаза Милоша). Међутим, услед изградње нове зграде Српског народног позоришта читав ред кућа ове улице је срушен, па и ова кућа (1980). Федор је од добивене некаде купио стан у Копру и заувек отишао из свог родног Новог Сада, за чији напредак су Адамовићи знатно допринели радом, улагањем и именом. Федор је на крају изгубио последњу парницу Адамовића са Новим Садам. Умро је код ћерке у Немачкој 1983, а сахрањен у Копру.

БРАНКО ПЕРИЋ

(1906—1984)

Бранко Перић рођен је 1906. године у Сурдуку (Срем) у сељачкој породици. Основну школу учио у селу, а гимназију у Земуну, где матурира 1926. Право студира у Београду. Дипломирао је 1931. године.

После завршетка студија проводи краће време као судски приправник у Македонији и у Старој Србији, да би се пребацио у адвокатуру. Обавља адвокатско-приправничку праксу у Панчеву у адвокатској канцеларији др Душана Бошковића, која је у то време била највећа адвокатска кућа у Југославији. Полаже адвокатски испит 1940, када отвара канцеларију у Панчеву. Извесно време као један од ортака канцеларије др Бошковића.

За време окупације повезан са НОП-ом. Члан је илегалног НОО 1944. у Панчеву, а после ослобођења краће време секретар Градског народно-ослободилачког одбора Панчева. Не напуштајући адвокатуру ради у разним друштвеним организацијама града Панчева као активиста. Одлуком Министарства правосуђа СР Србије — орг. одељење бр. 1132/47 од 25. V 1947. постављен је за делегата (комесара) у Адвокатској комори Војводине у Новом Саду (по смејивању са тог положаја др Жиже), те се пресељава са адвокатском канцеларијом у Нови Сад.

Делегат је Коморе све до устројства адвокатуре по одредбама новог Закона о адвокатури (1947), када су оформљени редовни органи Коморе. На првој редовној годишњој скупштини Адвокатске коморе Војводине, одржане 22. јуна 1947, Бранко Перић је изабран у Управни одбор, у коме врши дужност секретара. У наредним изборима за органе Коморе биран је такође у Управни одбор Коморе, где је извесно време обнашао и функцију заменика председника. Међутим, 1958. године услед неких политичких интрига (подметања)

Бранко се, увређен, повлачи из рада у Комори, а и других друштвених организација. Посвећује се искључиво професионалном раду, све до свога пензионисања, 1977. године.

Бранко Перић је десетак година развијао и активност у Савезу адвокатских комора Југославије, где је у више махова биран у органе ове организације. Представљао је Савез на Дванаестом конгресу Међународне уније адвоката 1950. године у Луксембургу.

Бранко Перић је једнако успешно обављао послове из области грађанског права као и кривичног. Више му је одговарао цивил, но није одбијао одбране. Сматрао је да адвокат мора прихватити сваког клијента који се на њега обрати.

Приликом прославе Педесет година рада Коморе, 1971, Бранко је одликован орденом за рад са златним венцем.

ПРАВНА ПРАКСА

Посебни прилог

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ И ЗАКОНА О ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

У члану 11. Уставног закона за спровођење амандмана IX до XVII на Устав СФРЈ („Службени лист СФРЈ” бр. 70/88. и 57/89), регулисано је да се закони који нису у сагласности са Амандманима, а нису наведени у члану 10. тог закона имају усагласити са Амандманима до 31. VII 1990. године. То је и основни разлог или основ за усаглашавање Закона о парничном поступку са решењима садржаним у Амандманима IX до XVII на Устав СФРЈ.

Други разлог је чињеница да су Амандманима на Устав СФРЈ и неким „системским” законима уведени у правни систем нови појмови и садржаји, као и враћени неки који дуго година нису били егзистентни (нпр. деоничко друштво, приватно предузеће итд. и тсл, што је наметнуло потребу да се Закон о парничном поступку редакцијски (и не само редакцијски) усклади са Амандманима и другим тзв. системским законима (чл. 1, 48, 49, 91, 134 и сл.).

Измене и допуне одредаба Закона о парничном поступку које се односе на поступак пред изабраним судовима, биле су нужне ради усклађивања са другим законским прописима, у првом реду са Законом о предузећима и са Законом о решавању сукоба закона са прописима других земаља у одређеним односима. Овај потоњи је изазвао читав низ измена и допуна, посебно у вези стварне и месне надлежности.

И, најзад изванредан број измена и допуна је резултат потреба да се отклоне извесни проблеми са гледишта ефикасности и трајања парничног поступка.

Наравно, да све предложене измене и допуне нису истог карактера и дејства, па ће у могућем простору овог приказа бити нотиране само оне од њих које имају и принципијелно значење и дејство или отварају нека принципијелна питања.

1. — Према садањем чл. 193 ЗПП-а, тужилац се може одрећи тужбеног захтева до закључења главне расправе, зашта му није потребан пристанак туженог. Тужилац који се одрекао тужбеног захтева не може о истој ствари поново поднети тужбу. То ће рећи да је ситуација која следи одрицању, идентична наступању правоснажности пресуде, што је отварало не мали број проблема у односу на побијање или анулирање дејства правоснажности које је томе следило.

У циљу регулисања овог питања и превазилажењу наведених проблема, у првом реду са становишта дејства правомоћности, предложен је процес-

ни режим за одрицање од тужбеног захтева исти онај који важи за признање тужбеног захтева.

У парнични поступак уноси се као нови институт „Пресуда на основу одрицања” чланом 331а, с тим да се истовремено предлаже и усклађивање (углавном редакцијско) чл. 279, 288, 312, 331, 338, 353 и 354 ЗПП-а са ЗПП-а са овим новим чланом.

Према предложеном чл. 331а, ако се тужилац до закључења главне расправе одрекне тужбеног захтева, суд ће без даљег расправљања донети пресуду којом одбија тужбени захтев (пресуда на основу одрицања), с тим да за одрицање од тужбеног захтева није потребан пристанак туженог.

Суд неће донети пресуду на основу одрицања и кад су испуњени потребни услови ако нађе да је реч о захтеву којим странке не могу располагати (чл. 3. став 3), при чему ће се доношење пресуде на основу одрицања одложити, ако је потребно да се о овим околностима претходно прибаве обавештења.

Одрицање од тужбеног захтева, на рочишту или у писменом поднеску, тужилац може и без пристанка туженог опозвати до доношења пресуде.

2. — С обзиром на уочене слабости поротног суђења и бројне проблеме у вези са тим, посебну пажњу заслужује предлог новеле члана 43. ЗПП-а, према којој: „Судија појединац суди спорове о имовинскоправним захтевима ако вредност предмета спора не прелази 800,00 динара, осим ако се странке у поступку не споразумеју да суди судија појединац, без обзира на вредност спора”.

Како се види, формално се не напушта принцип поротног суђења, изборности суђења, али оно *pro futuro* зависи као такво од воље странака, које се о томе могу споразумети све до закључења главне расправе, чиме се практично отвара могућност за доминантност инокосног суђења, без ограничења.

Иако је мотивација и инспирација за превазилажење (напуштање) поротног суђења у цивилном правосуђу заснована на ваљаним, не само емпиријским, разлозима, превазилажење проблема поротног суђења у правцу принципа инокосног суђења подлеже сумњи, имајући у виду и питање принципијелне природе, као и реално стање ствари. Питање је наиме да ли је за ефикасност правосуђа, подизање нивоа и квалитета суђења на разину правне државе, посебно са гледишта поверења грађана у правосуђе принципијелно прихватљива траса инокосног суђења или би, томе више допринело даље инсистирање на зборности али у већу (тројице) професионалних судија.

Са формалног гледишта, питање је да ли је предложена солуција у складу са одредбом става 2. члана 228. Устава СФРЈ, што остаје да се види.

3. — Прецизирајући подручје примене Главе тридесет и прве Закона о парничном поступку, предлог додаје нови члан 468а, према коме „одредбама ове главе уређује се поступак пред изабраним судовима, чије је седиште у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, осим ако из одредаба другог савезног закона или међународног уговора не произилази да се одређени избрани суд, чије је седиште у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији сматра иностраним изабраним судом”.

Према даљем предлогу, ранији чл. 469 ЗПП-а раздваја се на два нова (једноставнија и садржајно прецизнија) члана — чл. 469 и 469а.

У чл. 469. регулишу се, практично на исти начин као до сада, претпоставке за допустивост уговарања надлежности изабраних судова у односима и споровима са иностраним елементима. Оно што је ново јесте прецизирање

ко се сматра иностраним физичким или правним лицем. Инострано је оно физичко лице које има пребивалиште или трајно боравиште у иностранству. Инострано је оно правно лице које има седиште у иностранству.

Како се види за физичка лица је напуштен критеријум држављанства, усаглашено са Законом о решавању сукоба закона са прописима других земаља у одређеним односима, као и неким важним међународним конвенцијама.

Новим чланом 469а, отворена је могућност за уговарање надлежности изабраних судова и у односима и споровима без елемента иностраности. У том правцу је регулисано да „спорове о правима којима самостално располажу странке могу износити пред сталне изабране судове, основане при привредним коморама и другим организацијама предвиђеним законом, ако законом или општим актом у складу са законом није утврђено да одређене врсте спорова решавају искључиво други судови”.

Даље је прецизирано (чл. 470/2) да је уговор о изабраном суду закључен у писменом облику и кад је закључен разменом писама, телеграма, телекса или других средстава телекомуникација која омогућавају писмени доказ о закљученом уговору. Али, исто тако да је уговор о изабраном суду закључен у писменом облику и кад је закључен разменом тужбе, у којој тужилац наводи постојање тог уговора и одговора на тужбу, у коме тужени то не оспорава. У предлогу уношења новог чл. 479а се децидирано прецизира да „изабрани суд може донети пресуду по правичности само ако су му странке дале такво овлашћење”.

Предлозима за измену и допуну ЗПП-а су разлози за побијање одлуке изабраног суда садржајно изједначени са условима или захтевима утврђеним за признање и извршење страних арбитражних одлука (чл. 485 т.6).

Објективни рок за побијање одлуке изабраног суда (чл. 486/2) је скраћен, уместо садањих пет, на једну годину.

4. — У домену привредног судовања, одредбом новог члана 489а правила парничног поступка у привредним споровима проширују се на све спорове који произилазе из уговора у привреди.

У том циљу предложена је солуција да се „правила о поступку у привредним споровима примењују и у споровима који произилазе из међусобних привредних односа ималача радњи и других појединаца који у виду регистрованог занимања обављају неку привредну делатност, односно из међусобних привредних односа тих лица и правних лица из чл. 489. тач. 1. овог закона”.

У предложеним изменама и допунама у односу на привредне спорове, посебну пажњу изазива уношење новог члана 496а, према коме „у поступку у привредним споровима у жалби могу се износити нове чињенице и предлагати нови докази само ако жалилац учини вероватним да и без своје кривике није могао изнети, односно предложити до закључења главне расправе”.

Ово је вероватно предложено инспирисано јачањем процесне дисциплине странака и спречавања злоупотреба, што се може рећи и за неке друге предлоге у том правцу (само једно мировање поступка итд.), што се не чини прихватљивим.

Наиме, ова и друге мотивације у том правцу су инспирисане више бирократско статистичким аспектом ствари (што више и што брже свршених предмета) уместо настојањима за максимум законитости и квалитетом судских одлука.

У складу са тим може да се напомене да и даље остаје рок за жалбу у привредним споровима осам дана. Познато је да су управо привредни

спорови, бар у великом делу, веома сложени. Улагање жалбе, после сазнања мишљења и ставова суда, у привредним споровима веома често захтева додатна истраживања чињеница, као и консултовање судске праксе и правне теорије, зашта је све рок од 8 дана веома кратак, па преовладава мишљење да би и у привредним споровима, у најмању руку, рок за жалбу морао бити најмање петнаест дана. Не види се уопште рационалан разлог за неједнакост странака у цивилним и у привредним споровима (поготово ако је привредно право само специјални део облигационог права). С обзиром на природу и сложеност спорова у привреди, било би шта више места и да закон даде овлашћење судији да у одређеним конкретним споровима може одредити и дужи рок за жалбу, ако би то допринело потпунијем и квалитетнијем расправљању и одлуци.

5. — Предложеним изменама и допунама су прецизирана и овлашћења Савезног суда у погледу делокруга надлежности, као и са гледишта нарушавања јединства југословенског тржишта. Приметиће се при том да и даље јавно тужилаштво остаје фактор контроле законитости, што је рецидив раније праксе и својевремених узора. С правом се истиче да орган гоњења принципијелно не би требао или могао да буде и орган контроле законитости у смислу овлашћења за иницирање захтева за заштиту законитости, већ да такав захтев остане и постане инструмент у рукама странака.

6. — Остављајући по страни друге предложене измене и допуне и прелазећи на Закон о извршном поступку, може да се каже да предлог уноси две битне новине: прва је заснивање заложног права на непокретним и покретним стварима на основу споразума странака (чл. 251а, 251б etc.). Друга се тиче извршења на основу веродостојних исправа, која ће се даље изложити.

У том правцу, треба истаћи да се проширује круг исправа које се сматрају веродостојним исправама. Тако се у ставу 2 чл. 21 ЗИП-а, после речи: „чек“ додају и речи: „са протестом и повратним рачуном кад је то потребно за заснивање потраживања, јавна исправа, извод из отворених пословних књига, по закону оверена приватна исправа и исправа која по посебним прописима има значај јавне исправе“, при чему се прописује да се фактуром сматра и обрачун камата.

7. — Оно што посебно треба да се истакне јесте нови став 2 чл. 35. и нови ставови 2. и 3. члана 38. што има и извесно принципијелно значење.

Наиме, према чл. 5. предложених измена и допуна, у чл. 35. после става 1. додаје се нови ст. 2. који гласи:

„Предлог за извршење на основу веродостојне исправе (чл. 21) мора садржати захтев да суд обавезе дужника да у року од 8 дана, а у меничним и чековним споровима у року од 3 дана по достави решења, намири потраживање заједно са одмереним трошковима“.

У члану 38. предлаже се да после става 1. буду додати став 2. и 3. који гласе:

„У решењу о извршењу на основу веродостојне исправе суд ће обавезати дужника да у року од 8 дана, а у меничним и чековним споровима у року од 3 дана по достави решења, намири потраживање заједно са одмереним трошковима“. И, поред тога, да ће се у решењу дужник упутити о праву на подношење приговора против тог решења.

Ако се учини напор да се ове новеле правилно разумеју то би упућивало на ограничавања у погледу издавања платног налога односно, на чињеницу да извршење на основу веродостојних исправа на одређени начин замењује поступак за издавање платног налога у парничном поступку.

Према датом тексту произилази да кад год су испуњени услови за извршење на основу веродостојне исправе, поверилац мора да се обрати извршном суду предлогом за извршење. То значи да су парнични судови ограничени у издавању платног налога само у случају кад се појави субјекат који није друштвено-правно лице и кад исправа нема карактер веродостојне исправе. И још, вероватно, кад поверилац докаже посебан правни интерес за издавање платног налога.

С друге стране, ова измена и допуна упућује да се извршни суд принципијелно доводи у позицију да, не само спроводи извршење, већ и да изриче санкцију (коју ће извршити), што отвара читав низ начелних питања о односу парничног поступка и поступка принудног извршења.

8. — Како је већ уводно речено, могући простор за приказ не дозвољава да се предложене новеле, и у овом информативном смислу, изложе у потпуности и до краја, иако у предложеним изменама и допунама би и друге новеле заслуживале пажњу и расправу.

Др Н. В.

АДВОКАТСКА ТАРИФА ЦРНЕ ГОРЕ

На основу члана 28. Закона о адвокатури и Служби правне помоћи („Сл. лист СРЦ”, бр. 11/79 и 11/88) и члана 63. Статута Адвокатске коморе Црне Горе, Адвокатска комора Црне Горе, доноси

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНИ ТАРИФЕ О НАГРАДАМА И НАКНАДИ ТРОШКОВА ЗА РАД АДВОКАТА

Члан 1.

У члану 7. износ од „40.000” замјењује се износом „40”.

Члан 2.

У Тарифном броју 1. износ од „40.000”, замјењује се износом од „40”, износ од „60.000”, замјењује се износом од „60”, а износ од „32.000”, замјењују износом од „32”.

Члан 3.

У Тарифном броју 2, износ од „60.000” замјењује се износом од „60”, износ од „100.000” замјењује се износом од „100”, износ од 120.000”, замјењује се износом од „120”, износ од „160.000”, замјењује се износом од „160”.

Члан 4.

Тарифни број 6. мијења се и гласи:

„За састављање тужбе у парничном поступку адвокату припада награда према вриједностима предмета спора, и то:

- од 2 динара до 5 динара . . . . . 70 динара
- од 5 динара до 10 динара . . . . . 100 динара
- а преко 100 динара за сваки започети . . . . . 1 динар,
још 2 динара, али не више од 200 динара.

У ставу 3. овог тарифног броја, износ од „60.000”, замјењује се износом од „60”, износ од „80.000” износом од „80”, а износ од „100.000” замјењује се износом од „100”

Члан 5.

У ставу 2. тарифног броја 9, износ од „60.000”, замјењује се износом од „60”.

Члан 6.

У ставу 1. тарифног броја 11, износ од „40.000” замјењује се износом од „40”.

Члан 7.

У ставу 1. тарифног броја 12, износ од „50.000” замјењује се износом од „50”.

Члан 8.

У ставу 1. тарифног броја 13, износ од „100.000” замјењује се износом од „100”.

Члан 9.

У ст. 1. и 2. тарифног броја 14, износ од „40.000” замјењује се износом од „40”, а износ од „70.000” износом од „70”.

Члан 10.

У ст. 1. и 2. тарифног броја 15, износ од „50.000”, замјењује се износом од „50”, а износ од „120.000”, замјењује се износом од „120”.

Члан 11.

У ст. 1. 2. и 3. тарифног броја 16, износ од „40.000”, замјењује се износом од „40”.

Члан 12.

У ставу 1. тарифног броја 17, износ од „100.000”, замјењује се износом од „100”.

Члан 13.

У ст. 1. и 4. тарифног броја 18, износ од „60.000”, замјењује се износом од „60”.

Члан 14.

У тарифном броју 19, износ од „120.000”, замјењује се износом од „120”.

Члан 15.

У тарифном броју 20, износ од „120.000”, замјењује се износом од „120”.

Члан 16.

У ставу 2. тарифног броја 21, износ од „120.000”, замјењује се износом од „120”.

Члан 17.

У ставу 1. тарифног броја 22, износ од „20.000”, замјењује се износом од „20”.

Члан 18.

У ст. 1. и 2. тарифног броја 23, износ од „40.000”, замјењује се износом од „40”.

Члан 19.

У тарифном броју 24, износ од „20.000”, замјењује се износом од „20”.

Члан 20.

У ст. 1. и 2. тарифног броја 25, износ од „20.000”, замјењује се износом од „20” а износ од „40.000”, замјењује се износом од „40”.

Члан 21.

Ова одлука се сматра донешеном када на исту да сагласност и Извршно вијеће Скупштине СР Црне Горе, а ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СР Црне Горе”.

Извршно вијеће Скупштине Социјалистичке Републике Црне Горе дало је сагласност на ову одлуку на сједници одржаној 22. марта 1990. године

Предсједништво Адвокатске коморе
за предједавајућег
члан Предсједништва
Вујачић Ђорђије, адвокат с.р.

САОПШТЕЊА

ИНФОРМАЦИЈА ССИП ПОВОДОМ ЗАХТЕВА ЗА ОБЕШТЕЊЕЊЕ ЦИВИЛНИХ ЖРТАВА РАТА ОД СТРАНЕ НЕМАЧКОГ РАЈХА

Поводом низа писама која упућују наши грађани, тражећи обештећење о начину како могу остварити своја потраживања као жртве нацистичких прогона и експлоатације, Савезни секретаријат за иностране послове је израдио информацију са неопходним подацима који се односе на проблем обештећења. Ова информација се заснива на извештају који је Савезно извршно веће упутило Скупштини СФРЈ.

Будући да се са наведеним питањима обраћају и вама, достављамо текст поменуте информације како бисте је — у облику који сматрате најцелисходнијим — упућивали као одговор, и уједно помоћ нашим заинтересованим грађанима.

ЗАМЕНИК САВЕЗНОГ СЕКРЕТАРА
Миливоје Максић

Достављено:

Председништву СФРЈ, ген.секретар; Скупштини СФРЈ, ген.секретар; Скупштинама свих социјалистичких република и покрајина; Савезном секретаријату за рад, здравство, борачка питања и социјалну политику; Савезном секретаријату за правосуђе, Савезном секретаријату за финансије; Савезном одбору СУБНОР-а; Црвеном крсту Југославије и Савезу адвокатских комора Југославије.

САВЕЗНИ СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗА ИНОСТРАНЕ ПОСЛОВЕ
јануар 1990. године

У последње време појачано је интересовање већег броја наших грађана и шире јавности за реализацију захтева у вези са обештећењем цивилних жртава рата од стране Немачког рајха.

Појављује се више категорија тражилаца обештећења: цивилне жртве нацистичких прогона и њихова родбина, присилно мобилисани радници, логораши, припадници војних формација покрета отпора, као и они који су помагали, те сва лица прогањана због политичког уверења, националне, расне или верске припадности. Пријављују се и ратни заробљеници — припадници старе југословенске војске.

Највећи број грађана позива се на закључење Споразума о одобрењу помоћи у капиталу између СФРЈ и СРН од 10. децембра 1974. године и на интерпретације, објављене у нашој и страниј штампи, да су овим Споразумом наводно решена југословенска потраживања по основу ратне штете од Немачког рајха.

Заинтересоване грађане и ширу јавност збуњују и повремене информације о томе да су појединци, непосредно се обраћајући надлежним органима СРН, наводно остварили пензије или једнократне новчане компензације по поступку предвиђеном прописима СРН о тзв. „збрињавању жртава рата”.

Поменутој атмосфери су у знатној мери допринеле и информације да су неке од највећих фирми СР Немачке издвојиле извесна средства за исплату накнада за присилни рад, која су посредством Црвеног крста СРН достављена удружењима бивших принудних радника ради исплате оштећенима.

Многи грађани се обраћају и директно представницима СР Немачке. У негативним одговорима власти СРН наводи се типска формула у којој се наглашава: да је СРН само делимично правни наследник Трећег рајха (имплицира се да је други део НДР); да генерално питање репарација и ратне штете није решено, јер се то може учинити тек пошто се склопи уговор о миру, који још увек није закључен; да је СФРЈ, у склопу решавања питања обештећења, од СРН примила кредит од једне милијарде DM (тзв. Kapitalhilfe).

Све то, и други разлози, захтевају да се изложе чињенице и на тај начин олакша свим заинтересованим да буду обавештени о свим аспектима обештећења и о могућностима и условима за остваривање евентуалних потраживања. Ова информација се заснива на информацији коју је Савезно извршно веће доставило Скупштини СФРЈ, јануара 1990. године.

1. До сада је остварено само делимично обештећење од СР Немачке за ратну штету из Другог светског рата (комплекс укупних репарација није решен), што обухвата:

а) Репарације у ужем смислу, према париском Споразуму о немачким репарацијама из 1946. године, на основу чега је Југославија остварила мање од 0,1% од укупно пријављених 36 млрд. долара, и то у стројевима и транспортним средствима. Међутим, једним међународним споразумом, закљученим 1953. у Лондону, даљи поступак у вези са репарацијама и потраживањима савезничких земаља, која су проистекла из рата, обустављен је до закључења Уговора о миру са Немачком.

б) Накнада за vivo — експерименте преживелих лица, према резолуцији ECOSOC Уједињених нација из 1951. године, и на основу билатералног споразума из 1963. године, у износу од 8.000.000 DM. Добијени износ Југославија је исплатила преживелим лицима на којима су вршени vivo — експерименти.

в) Накнада за потраживања за социјално осигурање радника који су за време рата радили у Немачкој у износу од 26 милиона DM (Споразум из 1956. године)

2. Према томе, тек треба да се реше до краја проблем репарација, као и питања обештећења за бивше логораше, за ратне заробљенике и за раднике на принудном раду. Упоредо са тиме, није решен ни проблем обештећења за жртве нацистичких прогона по основу националне, верске, расне и идеолошке дискриминације. Потраживања и права југословенске државе и југословенских држављана ове врсте не могу застарети због тога што је — како је поменуто — међународним споразумом одложена једна обавеза наслед-

ника Трећег рајха до склапања уговора о миру. Она не могу застарети због правних, историјских и моралних разлога.

3. Пошто није било извесно да ће у скорој будућности доћи до закључења уговора о миру, Југославија је 1962. године билатерално, дакле одвојено од других земаља — жртава, поставила званични захтев за обештећење жртава нацистичког прогона, полазећи од одређених видова обештећења исплаћеног групи западних земаља.* Међутим, СРН је одбила наш захтев због непостојања дипломатских односа. Дипломатски односи су обновљени 1968, а 1970. је СРН прихватила разговоре због даље нормализације односа. Услед оштрог противљења опозиције, влада СРН је изашла са ставом да обештећење само по себи не долази у обзир, поред осталог и због тога што би то био преседан за друге земље, које такође нису оствариле своја права. Истовремено је предложила индиректно превазилажење билатералних преговора о овом питању кроз форме дугорочне привредне сарадње, као „Kapitalhilfe“ (специфична институција за строго наменско кредитирање, под веома повољним условима сарадње са ЗУР).

На основу тога, дошло је 1972. године до споразума о авансу од 300 милиона DM.

Приликом званичне посете савезног канцелара Бранта априла 1973. године, тадашњи председник СИБ-а Д. Биједић поново је поставио питање обештећења. Канцелар Брант је изложио да је у СРН половина становништва рођена или стасала после рата, да оно нема афинитет за одговорности које произилазе из ратног периода, да споразум са Југославијом треба да буде окренут будућности односа, да не ствара преседан за ревизију већ постигнутих уговора са западноевропским земљама и за евентуална потраживања других земаља, те да он, као канцелар, не може прихватити прошлост за основу односа већ само решења, окренута будућности.

Пошто су, дакле, упркос свих дугогодишњих напора и преговора остала узалудна настојања да се нађе решење и пошто би даље протицање времена смањивало могућности да се било шта учини, током разговора председника Тита са канцеларом Брантом, приликом поменуте посете, постигнута је начелна сагласност да у овој фази питање даљих преговора о обештећењу треба да буде превазиђено дугорочном сарадњом под повољним условима. При томе, са наше стране полазило се од тога да су исцрпене све преговарачке могућности за остваривање у том тренутку одређених видова обештећења. Закључење финансијско-комерцијалног аранжмана (Kapitalhilfe), који у правном и фактичком смислу није обештећење, јер је кредит који се отплаћује, пружало је прилику да се добије макар симболична морална сатисфакција за Југославију и за југословенске жртве Другог светског рата, кроз одређено прихватање одговорности за те жртве. У том смислу, на тражење југословенске стране, тадашњи канцелар Брант је дао и одговарајућу изјаву. Тиме је оснажена политичка и морална основа за постављање наших потраживања када се за то стекну политички и међународно-правни услови.

Полазећи од поменуте сагласности, маја 1974. године потписан је други протокол, за преосталих 700 милиона DM (Споразум о томе је потписан 10. децембра 1974. године, а ратификован у Скупштини СФРЈ 26. децембра 1974, „Службени лист СФРЈ“ бр. 66 од 27. 12. 1974. године).

* СРН је ипак једнострано, и у разним формама, делимично обештетила жртве нацистичког прогона Француске, Норвешке, Данске, Белгије, Холандије, Луксембурга, В. Британије и Грчке, што је била политички мотивисана одлука према послератним западним савезницима.

Према одлуци Савезног извршног већа, средства добијена овим Споразумом су највећим делом искоришћена за изградњу 380 kW кружног далековода око Југославије. У ту сврху су банкама и електропривредним организацијама у Сарајеву, Титограду, Загребу, Скопљу, Љубљани, Београду и Новом Саду додељена средства за изградњу поменутог далековода и постројења везаних за њих. Један део средстава додељен је републичким секретаријатима за финансије, за Фонд солидарности. Један део кредита је коришћен као робни кредит за набавке из СРН, а део средстава је коришћен за одржавање ликвидности у плаћањима са иностранством и за повећање девизних резерви.

4. Поновно истицање одштетних захтева од стране југословенске државе било би, како то проистиче из међународно-правних инструмената и из политичких реалности, могуће, када дође до склапања уговора о миру са наследницима Трећег рајха, који би у том погледу прецизирао права земаља и грађана – жртава и обавезе тих наследника. Развој међународних односа, посебно процеси у оквиру КЕБС-а, до скоро су сугерисали утисак о малим изгледима за обнављање поступка и поновног разматрања последица Другог светског рата. Међутим, неочекивано брзо отварање питања уједињења немачког народа довешће на дневни ред и питање уговора о миру, дакле и неостварених права држава и грађана који су били жртве Немачког рајха. Остављајући овде по страни друге аспекте проблема уједињења, Савезно извршно веће неће пропустити прилику да предузме све мере у циљу заштите и остваривања права Југославије и њених грађана, чим се такве могућности буду отвориле. Савезно извршно веће види у томе не само своју уставну обавезу, већ изнад свега морални дуг, који проток времена и смена генерација ничим не смањује.

То се односи на репарације и ратну штету, на обештећење за бивше логораше, за жртве нацистичких прогона, за ратне заробљенике и за раднике на принудном раду.

5. Постоје, међутим, два основа по којима се још сада може нешто учинити за остваривање права наших грађана.

а) Као што је поменуто, поједине фирме у СРН су, по својој иницијативи, спремне да обештете стране раднике који су тамо били на присилном раду. Ту се не ради о обавези владе СРН, већ о дискреционом праву приватних фирми. Дипломатско-конзуларна служба СФРЈ прикупља податке о тим фирмама и о условима за остваривање одређеног обештећења, и о томе ће на погодан начин обавестити заинтересоване и пружити пуну помоћ да своја потраживања реализује.

б) Поменути су и прописи СРН о „збрињавању жртава рата“. Органи управе СРН имају широке могућности за процену коме треба одобрити обештећење по овом основу. Међутим, ови прописи су донети и примењују се, пре свега, у корист оних лица која су страдала као припадници немачког Вермахта или других милитарних и парамилитарних организација Трећег рајха.

Полазећи од моралних и патриотских критеријума, дипломатско-конзуларној служби СФРЈ нису упућене инструкције да се ангажује у вези са оваквим случајевима.

Заслужује да се истакне да постоје многе племените иницијативе у нашој јавности да се помогне жртвама нацистичких прогона, али нажалост има и сејања илузија, па и злоупотреба необавештености и осећања оних, који су током рата страдали.

Савезно извршно веће је обавезало дипломатско-конзуларну службу СФРЈ, као и надлежне органе федерације, да непрекидно прате и утврђују све могућности, како би југословенска држава и њени грађани добили пуну сатисфакцију за жртве и штету, које су поднели због хитлеровских разарања и прогона.

Савезни секретаријат за иностране послове ће сва обавештења о условима и могућностима за остваривање потраживања наших грађана према наследницима Трећег рајха достављати: Савезном секретаријату за рад, здравље и борачка питања, Савезном одбору СУБНОР, Црвеном крсту Југославије, као и сваком грађанину који се директно обрати и затражи такво обавештење.

*Савезни секретаријат
за иностране послове*

ОДЛУКА
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА СТАТУТА
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Члан 1

У члану 108 став 1 бројан „20.000“ и „100.000“ заменију се бројевима „20“ и „200“.
У ставу 2 овог члана бројан „40.000“ и „1.000.000“ заменију се бројевима „200“ и „10.000“.

Члан 2

У члану 109 став 1 бројан „10.000“ и „100.000“ заменију се бројевима „20“ и „200“.
У ставу 2 овог члана бројан „20.000“ и „200.000“ заменију се бројевима „200“ и „1.000“.

Члан 3

Члан 110 се мења и гласи:
„Овај закон је објављен у *Службеном гласнику* Федеративне Републике Југославије, број 11, од 15. јуна 1945. године. Утврђено у Беоли, 15. јуна 1945. године.“
У члану 111 став 1 бројан „10.000“ и „100.000“ заменију се бројевима „20“ и „200“.
У ставу 2 овог члана бројан „20.000“ и „200.000“ заменију се бројевима „200“ и „1.000“.

ОДЛУКА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА СТАТУТА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

На основу члана 47. став 4. Закона о адвокатури и служби правне помоћи „Службени лист САПВ”, број 18/76, 4/87 и члана 69. став 1. тачка 3. Статута Адвокатске коморе Војводине, Скупштина Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду дана 21. априла 1990. године, донела је:

ОДЛУКУ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА СТАТУТА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Члан 1.

У члану 108. став 1. бројеви „50.000” и „100.000” замењују се бројевима „50” и „500”.

У ставу 2. тачка 2. овог члана бројеви „40.000” и „1.000.000” замењују се бројевима „500” и „10.000”.

Члан 2.

У члану 109. став 1. бројеви „10.000” и „100.000” замењују се бројевима „25” и „250”.

У ставу 2. тачка 2. овог члана бројеви „20.000” и „200.000” замењују се бројевима „250” и „1.000”.

Члан 3.

Члан 149. се мења и гласи:

„За обављање административно-техничких послова у Адвокатској комори запошљава се одређени број радника који чине Администрацију Адвокатске коморе Војводине (у даљем тексту: Администрација).

Радам Администрације руководи шеф Администрације који мора бити дипломирани правник.

О организацији и потребном броју радника Администрације одлучује Управни одбор Адвокатске коморе Војводине.

Администрација је непосредно одговорна Управном одбору Адвокатске коморе који истовремено врши и надзор над радом Администрације и даје упутства за њен рад.”

Члан 4.

Члан 150. се мења и гласи:

„Председник Управног одбора Адвокатске коморе или лице које он овласти закључује са надлежним органом синдиката и другим надлежним субјектима колективни уговор.

Избор шефа Администрације врши се на основу конкурса, а осталих радника Администрације у складу са колективним уговором.

Управни одбор Адвокатске коморе у складу са одредбама колективног уговора закључује са радницима Администрације уговор о запошљавању пре ступања радника на рад.

Радници запослени у Администрацији остварују своја права из радног односа у складу са уговором о запошљавању и колективним уговором.”

Адвокатска комора Војводине

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора АКВ, одржаној у Новом Саду 20. априла 1990. г., донете су следеће одлуке:

1. Уписује се у Именик адвоката АКВ Лукић Милош, дипл. правник из Б. Паланке рођ. 8. 4. 1954, са седиштем адвокатске канцеларије у Б. Паланци М. Тита 35, а са даном 3. 5. 1990.

2. Уписује се у Именик адвоката АКВ Грозданић Биљана рођ. 20. 5. 1963. у Вршцу, са седиштем адвокатске канцеларије у Вршцу, Саве Мунђана 16, а са даном 20. 4. 1990.

3. Уписује се у Именик адвоката АКВ Недић Мирослав рођ. 9. 7. 1962. у Пећи са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, Цара Душана 4, а са даном 20. 4. 1990.

4. Уписује се у Именик адвоката АКВ Вучковић Никола, рођ. 27. 9. 1958, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, Цара Душана бр. 4, а са даном 20. 4. 1990.

5. Уписује се у Именик адвоката АКВ Зјалић Драгомир, рођ. 6. 1. 1948, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Стратимировићева бр. 4 а са даном 20. 4. 1990.

6. Уписује се у Именик адвоката АКВ Шаму Катица, рођ. 16. јула 1953, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Георги Димитрова б. б., а са даном 3. 5. 1990.

7. Уписује се у Именик адвоката АКВ Миљуш Милан рођ. 23. 10. 1950, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Висарионова 4/1, са даном 20. 4. 1990.

8. Уписује се у Именик адвоката АКВ Ферагет Ифет рођ. 26. 6. 1962, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, М. Горког бр. 6, а са даном 22. 4. 1990.

9. Уписује се у Именик адвоката АКВ Савин Влада, рођ. 17. 9. 1954 године, са седиштем адвокатске канцеларије у Руми, Железничка бр. 5, а са даном 20. 4. 1990.

10. Уписује се у Именик адвоката АКВ Ковачевић Јовица, рођ. 29. 6. 1959, са седиштем адвокатске канцеларије у Руми, Насеље „Игралиште” L/8 стан 25, са даном 20. 4. 1990.

11. Уписује се у Именик адвоката АКВ Дражић Светлана, рођ. 24. 8. 1960, са седиштем адвокатске канцеларије у Каћу, Војина Полексића 49, а са даном 3. 5. 1990.

12. Уписује се у Именик адвоката АКВ Целетовић Олга, рођ. 10. 5. 1961, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, ул. Арсенија Чарнојевића 37/14.

13. Уписује се у Именик адвоката АКВ Ланчушки Ђорђе, рођ. 3. 6. 1960, са седиштем адвокатске канцеларије у Сивцу, Омладинска бр. 2, са даном 20. 4. 1990.

14. Уписује се у Именик адвокатских приправника Миловац Мирјана, рођ. 2. 10. 1964, са адвокатско-приправничком вежбом код Ђисалов Миодрага, адвоката у Новом Саду, са даном 20. 4. 1990.

15. Брише се из Именика адвокатских приправника АКВ Бедов Пре-драг, адв. приправник код Бети Станка, адв. у Новом Саду, због истека приправничке вежбе, са даном 28. 2. 1990.

16. Узима се на знање да је Гојковић Маја, адвокат у Новом Саду, приступила Удруженој адвокатској канцеларији Гојковић Мите и Драгана, почев од 1. 2. 1990.

17. Узима се на знање да су Сава Савић и Душан Ивковић, адвокати у Новом Саду, основали Удружену адвокатску канцеларију, са седиштем у Новом Саду, Радничка 6, са даном 2. 2. 1990.

18. Узима се на знање да су Татић Чедомир и Голијанин Војин, адвокати у Зрењанину, основали Удружену адвокатску канцеларију са седиштем у Зрењанину, ЈНА 9, почев од 20. 4. 1990.

19. Узима се на знање да је Субаков Милош, адвокат у Бечеју, преселио канцеларију из ул. Доситејевој у ул. Бориса Кидрича 70, са 1. 4. 1990.

20. Брише се из Именика адвокатских приправника Јанузовић Мир-јана, адв. прип. на приправничкој вежби код Љиљане Павловић-Бојовић, адвоката у Новом Саду са даном 6. 4. 1990.

21. Узима се на знање да је Јелкић Оливера, адвокат у Ср. Митровици, преселила седиште своје канцеларије из Митровице у Нови Сад, Стра-жиловска бр. 3, са даном 2. 4. 1990.

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора АКВ, одржаној 11. маја 1990. г., донете су следеће одлуке:

1. Уписује се у Именик адвоката АКВ Укропина Данко, рођ. 28. 7. 1963, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Јована Бошковића 14, а са даном 11. маја 1990.

2. Брише се из Именика адвоката АКВ Пашћановић Родољуб, адвокат у Ср. Карловцима, са даном 11. 5. 1990, због разлога из чл. 30. ст. 8. Закона о адвокатури и служби правне помоћи.

3. Заклан Миленко, адвокат у Ср. Карловцима, одређује се за преузима-теља адвокатске канцеларије Пашћановић Родољуба, адв. у Ср. Карлов-цима.

Управни одбор

Издавачки савет

Милорад Ботић, адвокат у пензији, Нови Сад (председник), проф. др *Тибор Варади*, редовни професор Правног факултета у Новом Саду, проф. др *Славко Царић*, декан Правног факултета у Новом Саду, др *Светислав Радовановић*, судија Уставног суда Војводине, др *Томислав Ђурђевић*, председник Врховног суда Војводине, *Слободан Шовић*, судија Вишег суда у Сремској Митровици, *Живојин Гајић*, судија Вишег суда у Сомбору, *Томислав Лаиновић*, РО „Инекс Хемофарм“ Вршац, *Ђуро Шкрбић*, судија Врховног суда Војводине, *Зоран Вучевић*, адвокат у Новом Саду, др *Сава Грујић*, адвокат у Новом Саду, *Стеван Рончевић*, председник Управног одбора АКВ, *Мирослав Здјелар*, адвокат у Новом Саду, проф. др *Никола Воргић*, адвокат у пензији, Нови Сад, др *Аурел Лошонц*, адвокат у Суботици и *Сава Савић*, адвокат у Новом Саду.

Уређивачки одбор

Главни и одговорни уредник
Мирослав Здјелар
адвокат у Новом Саду

Др *Александар Маркићевић*, адвокат у Новом Саду, *Слободан Бељански*, адвокат у Новом Саду, *Александар Воргић*, адвокат у Новом Саду, *Миливоје Милић*, адвокат у Срем. Митровици, *Александар Грчки*, адвокат у Мољу, *Имре Варади*, адвокат у Зрењанину

Технички уредник
Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај-Јовина 20/1. Телефон: 29-459. Претплата до 1. VII 1990. је 100.—дин. Претплата за иностранство 40 USA долара. Цена једног броја је 20.—дин.

Тек. рачун 65700-678-2047. Рукописи се не враћају.

У издавању часописа учествује и Самоуправна интересна заједница за научни рад Војводине

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САПВ бр. 418—18 од 23. маја 1973. године, *Гласник* је стручна публикација ослобођена основног и пореза на промет.

Штампа „Дунав“, Салаксије 66, Раковац

